

ARUANNE

PRÜGILATE RAHALISE TAGATISE SUURUSE ARVUTAMISE, KOGUMISE JA SÄILITAMISE ANALÜÜS

14.11.2016

Käesolevast tekstist on välja jäetud ettevõtete finantsandmeid puudutav info!

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS JA KOKKUVÕTE OLULISEST.....	4
1.1. Sissejuhatus	4
1.2. Kokkuvõte olulisest.....	5
2. OLUKORRA KAARDISTAMINE.....	8
2.1. Regulatsioon ja hinnangud korraldusele	8
2.1.1. Ülevaade regulatsioonist.....	8
2.1.2. Kajastamiskohustus raamatupidamises	12
2.1.3. Senised hinnangud rahaliste tagatiste korraldusele Eestis	14
2.2. Jäätmemajandus Eestis	16
2.2.1. Trendid ja arengud jäätmemajanduses	16
2.2.2. Prügilate sulgemised Eestis	18
2.2.3. Töötavate prügilate finantsseisund.....	19
2.2.4. Hinnang sulgemis ja järelhoolduse kuludele	23
2.3. Lähenemisi välisriikidest.....	24
2.3.1. Saksamaa.....	24
2.3.2. Rootsi	27
2.3.3. Austria	28
2.3.4. Kokkuvõtte välisriikide praktikast	28
3. ETTEPANEKUD TAGATISE SÜSTEEMI MUUTMISEKS	30
3.1. Lähtekohad.....	30
3.2. Ettepanekud süsteemi täiendamiseks.....	31
3.3. Muud sätted	40
LISAD.....	42
Lisa 1. Prügila jäätmelademe katmise ja järelhoolduse nõuded	42
Lisa 2 Kohtla-Järve tööstusjäätmete ja poolkoksi prügila sulgemine.....	43
Lisa 3 Tavajäätmete prügilate (SFOS) sulgemise andmed.....	44
Lisa 4. Tagatise arvutamine, kogumine ja hoidmine prügilates	Tõrge!
Järjehoidjat pole määratletud.	
Lisa 5 Kokkuvõtte intervjuudest prügilate käitajatega.....	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
KASUTATUD KIRJANDUS	45

JOONISED

Joonis 1 Sulgemise ja järelhoolduse vara ja eraldise moodustamine bilansis ..	13
Joonis 2 Kattevara ja eraldise muutus ajas	13
Joonis 3 Olmejäätmete teke Eestis ja ladestamismahtude vähenemine	16
Joonis 4 Jäätmekütuse tootmise ning põletusjäätmete mahud Eestis	17
Joonis 5 Elektri ja toornafta hind, 2014-2016.a	17
Joonis 6 Tavaprügilate sulgemiskulude ja pindala seos.....	19

Joonis 7 Tallinna prügila finantsnäitajad	Tõrge!	Järjehoidjat	pole
määratletud.			
Joonis 8 Väätša prügila finantsnäitajad	Tõrge!	Järjehoidjat	pole
määratletud.			
Joonis 9 Paikre prügila finantsnäitajad	Tõrge!	Järjehoidjat	pole
määratletud.			
Joonis 10 Uikala prügila finantsnäitajad	Tõrge!	Järjehoidjat	pole
määratletud.			
Joonis 11 Prügila tegevuse olulisemad etapid			31

TABELID

Tabel 1 Rahalise tagatise ja muud seotud sätted regulatsioonis	8		
Tabel 2 Energiatootjate finantsnäitajad 2014. ja 2015. aastal	18		
Tabel 3 Kohtla-Järve ja Kiviõli poolkoksiprügilate sulgemistööde andmed	18		
Tabel 4 Prügilate koondnäitajad seisuga 31.12.2016	Tõrge!	Järjehoidjat	pole
määratletud.			

LÜHENDID

JäS	Jäätmeseadus
KOV	Kohalik omavalitsus
SKP	Sisemajanduse koguprodukt
THI	Tarbijahinna indeks
VKG	Viru Keemia Grupp
RTJ	Raamatupidamise Toimkonna juhend
AWG2002	<i>Abfallwirtschaftsgesetz</i> ehk Austria jäätmemajanduse seadus

1. SISSEJUHATUS JA KOKKUVÕTE OLULISEST

1.1. Sissejuhatus

Uuringu „Prügilate rahalise tagatise¹ suuruse arvutamise, kogumise ja säilitamise analüüs“ tellis Keskkonnaministeerium. Uuringu eesmärk on töötada välja ettepanekud prügilate rahalise tagatise arvutamise, kogumise ja säilitamise põhimõtete muutmiseks, et tagada käitajate kohustuste täitmine prügilate sulgemisel ja järelhooldel perioodil.

Euroopa Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ prügilate kohta (edaspidi **Prügiladirektiiv**), seab muuhulgas eesmärgiks, et prügila sulgemisel ja järelhooldel perioodil välditakse nii palju kui võimalik ladestatud jäätmetest tuleneda võivat negatiivset mõju keskkonnale ja inimeste tervisele. Prügila käitaja peaks rahalise tagatise või muu samaväärse tagatise abil tagama, et kõik prügila käitamisest tulenevad kohustused on täidetud, sealhulgas kohustused, mis on seotud sulgemise ja prügila järelhooldusega.

Prügilate sulgemise ja järelhoolduse rahalise tagatise suuruse arvutamise, kogumise ja säilitamise põhimõtteid prügiladirektiiv ei käsitle ja vastavad täpsustavad sätted puuduvad ka Eesti jäätmealastes õigusaktides. Samas jätab Prügiladirektiiv poliitika täpsema kujundamise liikmesriigi kompetentsi.

Riigikontroll oli 2015.a läbiviidud auditi järel seisukohal, et Keskkonnaamet peaks nõudma ettevõtetelt nõuetekohast tagatist, mis võimaldaks olla kindel, et ettevõtted suudavad tulevikus ise (põlevkivi)jäätmete ladestuspaigad sulgeda. Riigikontroll seadis Keskkonnaministeeriumile ülesandeks analüüsida, kas praegune prügilate ja jäätmeheidlate rahalise tagatise süsteem tagab, et ettevõtted suudavad ise korrastada oma jäätmekäitluskohad, juhul kui nad on sattunud majanduslikesse raskustesse. Kui tagatise süsteem praegusel kujul eesmärki ei täida, tuleb töötada välja uus lahendus.

Vähenenud ladestamise mahtude ja langenud energiakandjate hindadega seoses tuleb hinnata, kuidas ning millistel tingimustel peaks toimuma prügilate sulgemiseks ja järelhoolduseks kogutava rahalise tagatise arvutamine, kogumine ja säilitamine, et tagada jätkusuutlik areng ja kindlustada tulevikukohustuste täitmine prügilate sulgemisel ja järelhoolduse teostamisel.

Uuringu teostas peatöövõtjana Finantsakadeemia OÜ eesotsas konsultant Olavi Grünvaldiga. Keskkonnaalastes küsimustes toetas töö teostamist alltöövõtjana Entec AS.

¹ „Rahalise tagatise“ mõiste sünonüümina kasutatakse ka väljendit „finantstagatis“.

1.2. Kokkuvõtte olulisest

Analüüsi tulemusena pakuti Keskkonnaministeeriumile välja lahenduste alternatiivid selleks, et prügilate (ja jäätmeheidlate) rahalise tagatise süsteem täidaks oma eesmärged, s.t.:

- Oleks tagatud prügilate nõuetekohane sulgemine ja järelhooldus ladestatud jäätmetest tuleneda võiva negatiivse keskkonnamõju kõrvaldamiseks;
- Ettevõtted suudavad ise korrastada oma jäätmekäitluskohad, ka juhul kui nad on sattunud majanduslikesse raskustesse ning rahalist kohtustust ei tuleks kanda riigil ja maksumaksjal.

Käesoleva analüüsi punktis 3.2. välja toodud ettepanekud lähtuvad neist eesmärkidest ning pakuvad välja lahenduse rahalise tagatise praktiliseks juurutamiseks.

Tänane süsteem

Kuigi jäätmeseadusesse on üle võetud Euroopa Komisjoni direktiivide vastavad sätted, ei ole analüüsi teostaja seisukohalt nende alusel võimalik rahalise tagatise süsteemi praktikas rakendada. Prügiladirektiivis märgitakse, et täpsema poliitika ja rakendussätted tuleb välja töötada liikmesriikidel.

Tänane regulatsioon jätab paljud olulised sammud täpsustamata, nagu näiteks:

1. Kes ja kuidas hindab sulgemise ja järelhoolduse kulud.
2. Kui suures ulatuses peab tagatis katma hinnatud kulud.
3. Kui pikk peab olema (panga-, omavalitsuse-) garantii ja/või kindlustuse ajaline kestus.
4. Kuidas toimub rahalise tagatise kohandamine ajas ja millest see sõltub.
5. Millised instrumendid sobivad tagatiseks.
6. Kuidas toimub tagatise vabastamine.

Jäätmeseadus (**Jäs**) küll nimetab tagatiseks sobivate instrumentidena kindlustust ja krediidasutuse garantiid, kuid toodud valik on väga piiratud ning väljapakutud instrumendid käitajale finantsiliselt kulukad. Samuti ei ole näiteks reguleeritud, millist summat konkreetsel ajahetkel kindlustus- või garantiileping peab katma ning mis on juhtumid, kui neid kasutatakse.

Analüüsi koostaja arusaama kohaselt ei oma ükski prügila käitaja täna kindlustuslepingud või pangagarantiid, mis tõendaks tagatist.

Käitajate finants-majanduslik seisund

Nagu eelnevalt välja sai toodud, muutus rahalise tagatise tõendamise süsteemi täiendamise vajadus aktuaalseks ka viimaste aastate majanduskeskkonna muutuste tõttu.

Kuigi eelkõige põlevkivitööstuse finantsseis on täna keeruline, võib vaatluse all olnud 12 prügila osas välja tuua ka positiivseid trende (vt ptk 2.2.3.):

- Torma prügila (Amestop OÜ) ja Kopli ladestusala (Slops OÜ) sulgemistööd on täna käimas ning prügilate käitajate finantsseis lubab eeldada, et vähemalt sulgemisega raskusi neil ei teki.
- Vaivara OJKK sulgemiseks kogub jooksvalt tagatisvara Keskkonnaagentuur ning sulgemise ja järelhoolduse kohustuse on riik keskuse käitajalt (operaatorilt) endale võtnud.
- Põlevkivitööstustest toimub Kohla-Järve (VKG AS) ja Kiviõli (KKT Oil OÜ) poolkoksi ladestuste sulgemine jooksvalt, mis vähendab oluliselt nii keskkonna- kui ka finantsriski. Täiendavalt tuleks siiski analüüsida, kui palju maksab prügilate sulgemise lõpetamine kiire sulgemisvajaduse korral ning kui suur on järelhoolduse maksumus.
- Enefit Energiatootmisele kuuluvate prügilate hinnangulised sulgemiskulud suhtena kontserni müügituludesse on suhteliselt väikesed.
- Nelja tegevust jätkava tavajäätmete prügila (Tallinn, Väätsa, Paikre, Uikala) finantsseis paranes aastal 2015 tänu tegevuse ümberkorraldustele oluliselt (vt ptk 2.2.3). Mõnevõrra raskem finantsolukord on Uikala prügilal. Samas tuleks täpsemalt hinnata sulgemise ja järelhoolduse kulude suurust, sest täna ettevõtete bilansis kajastatud eraldised on arvatud erinevaid meetodikaid ja eeldusi kasutades.

Kuigi tavaprügilate käitajate finantsseis on paranenud ning rahaliste vahendite seis (reserv) on kasvanud (va Uikala) siis ei ole sulgemiseks ning järelhoolduseks mõeldud vahendid eraldatud ettevõtete muust tegevusest selliselt, et finantsriskuste (n. pankrott) korral oleks neid võimalik sihtotstarbeliselt kasutada.

Ettepanekud rahalise tagatise süsteemi täiendamiseks

Ettepanekud ning täpsemad selgitused süsteemi täiendamiseks on toodud aruande peatükis 3. Toome siin kokkuvõtlikult ära ettepanekute peamised punktid:

- Sulgemise ja järelhoolduse kulude arvutamise aluseks saab olla vastavate tegevuste kava. Seda nõutakse juba täna jäätmelao väljastamise tingimusena. Ettepanek on regulatsiooni mõnevõrra täpsustada, et kava olemaolu oleks selgelt tagatud.
- Rahalise tagatise suuruse määramise aluseks on hinnangud prügila sulgemis ja järelhoolduse kuludele. Ettepaneku kohaselt telliks Keskkonnaamet hinnangu sõltumatult eksperdilt. Hinnangu oluliseks komponendiks on ka arvutusvalem, mille alusel kulude ja nendega seotult ka tagatise suurust aja jooksul kohandatakse (ladestusala täitumine, inflatsioon.).

- Kaaluda võiks seda, et alustavalt prügilalt ei nõuta teatud aja jooksul rahalist tagatist, arvestades asjaoluga, et ladestatud jäätmete maht on tegevuse alguses väike ning keskkonnariskid madalad. Samuti puudub tavajäätmete prügila käitajal tegevuse alguses vastav finantsvõimekus.
- Tagatise tõendamise instrumentidena võiks lubada lisaks kindlustuslepingule ja krediidasutuse garantiile ka mõningaid teisi instrumente:
 - riigi ja omavalituses garantii;
 - deponeerimine riiklikus tagatisfondis;
 - kinnisvara hüpoteek.

Tagatiseks ei sobi ettevõtte bilansis (kohustustes) moodustatud eraldis ning käitaja grupi ettevõtte antud garantii. Lisaks kinnisvara hüpoteegile võib kaaluda ka muude varade pantimist, juhul kui need vastavad teatud tingimustele (likviidsus, väärtuse säilimine, pankrotikindlus).

- Sätestatakse kord, kuidas tagatise suurust ajas kohandatakse, arvestades ka käitajate poolt juba tehtud sulgemistoimingutega. Samuti kord, kuidas toimub tagatise vabastamine sulgemise ja järelhoolduse tegevuste elluviimise järel.
- Analüüsi koostaja seisukohalt tuleks kaaluda järelhoolduse tegevuste ülevõtmist riigi poolt. Seda võib teha kas koheselt pärast sulgemist või eelistanult teatud aja möödudes (3-5 aastat) sulgemisest.
- Aruandes on toodud ka ettepanekud sanktsioonide osas, juhul kui vaatamata korduvatele meeldetuletustele ei ole käitaja viinud tagatist nõuetele vastavaks ning ka uuele süsteemile üleminekuaja osas, kui viimane kehtestatakse.
- Analüüsi koostajate seisukohalt on otstarbekas ühtlustada prügilatele ja jäätmehoidlatele kehtestatud nõuded rahalise tagatise osas.

Uute reeglite kehtestamiseks on pärast riigipoolsete otsuste tegemist vajalik kaasata õigusekspert, et teha täiendustele õiguslik analüüs ning koos majandus- ning keskkonnaekspertidega saaks ette valmistada regulatsiooni sätted.

2. OLUKORRA KAARDISTAMINE

2.1. Regulatsioon ja hinnangud korraldusele

2.1.1. Ülevaade regulatsioonist

Prügilate ja jäätmeheidlate sulgemise ja järelhoolduse rahalist tagatist reguleeriv raamistik koosneb Euroopa Liidu direktiividest, Eesti Vabariigi jäätmeseadusest ning keskkonnaministri rakendusaktidest (määrused). Regulatsiooni peamine eesmärk on jäätmete ladestamisest tekkida võiva negatiivse keskkonnamõju vähendamine.

Ülevaade regulatsioonis toodud olulisematest punktidest on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 1 Rahalise tagatise ja muud seotud sätted regulatsioonis

EL Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ (Prügiladirektiiv ²)	<p>Kehtestab ühtsed normid EL-is prügilate rajamise kasutamise ja sulgemise kohta.</p> <p><u>Eesmärk</u>: tagada, et jäätmete ladestamiseks mõeldud prügila rajamisel, kasutamisel, sulgemisel ja järelhoolduse perioodil välditakse nii palju kui võimalik ladestatud jäätmetest tuleneda võivat negatiivset mõju keskkonnale ja inimeste tervisele.</p> <p>Muud asjakohasemad punktid direktiivist:</p> <ul style="list-style-type: none">• Prügila tegevusloa taotlusele peab lisama ka sulgemise ja järelhoolduse plaani (art. 7 (g)).• Prügiladirektiivi kohaselt peaks prügila käitaja rahalise tagatise või muu samaväärse tagatise abil tagama, et kohustused, mis on seotud sulgemise ja järelhooldusega on täidetud ning et tagatis on kehtiv kuni järelhoolduse perioodi lõpuni.• Liikmesriigi vastutusallas on kehtestada tagatise kogumise täpsem reeglistik (art. 8 (iv)).• Jäätmete prügilasse ladestamise eest nõutav tasu peab katma kõik kulud, sealhulgas prügila sulgemise ja järelhooldustöödega seotud arvestuslikud kulud.• Prügiladirektiivi sätted, mis käsitlevad rahalise tagatise nõuet või muu sarnase tagatise nõuet (art. 8 p. a) lg. iv); art. 10) prügilatele on Eesti õigusesse ülevõetud jäätmeseaduse §-dega 34¹ ja 91.
--	--

² Prügiladirektiiv: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999L0031&from=ET>

ARUANNE

PRÜGILATE RAHALISE TAGATISE SUURUSE ARVUTAMISE, KOGUMISE JA
SÄILITAMISE ANALÜÜS

Kaevandusjätmete direktiiv 2006/21/EÜ	Sätestab rahalise tagatise nõuded kaevandusjätmete hoidlatele (Art 14), mis on jäätmeseadusesse üle võetud §-ga 35 ³ (vt allpool).
Jäätmeseadus (JäS)	<p>Nõuded prügilatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prügila käitamiseks tuleb jäätmeloa (JäS § 91 lg 1 p 5) taotlemisel esitada ka kindlustusleping või loa andja aktsepteeritud Eesti või rahvusvahelise krediidi- või finantseerimisasutuse kirjalik kinnitus rahalise tagatise olemasolu kohta. • Kindlustusleping või rahaline tagatis peab kehtima kogu prügila kasutamise, sulgemise ja järelhoolduse ajal, et tagada käitaja suutlikkus täita oma kohustused (JäS § 91 lg 1¹). • Tagatise nõuet võib Keskkonnaameti nõusolekul mitte rakendada püsijäätmeprügila korral (JäS § 91 lg 2). • §34¹ kohaselt peab rahalise tagatise või kindlustuse kulud ning prügila sulgemise (niivõrd, kui see on võimalik) ja järelhoolduse hinnangulised kulud katma tasuga, mida prügila käitaja võtab jäätmete prügilasse ladestamise eest (n väravatasu). • §94 kohaselt on rahalise tagatise puudumine prügila- loa (jäätmeluba prügila käitamiseks) andmisest keeldumise aluseks ³. <p>JäS eristab lisaks prügilatele veel jäätmehoidlaid, mis on mõeldud kaevandamisjätmete kogumiseks ja ladestamiseks (JäS §35²). JäS §35³ reguleerib jäätmehoidla rahalise tagatise kogumist ja kasutamist ning sätestab järgnevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tagatis peab olema hõlpsasti kättesaadav (loe: likviidne). • Tagatise arvutab jäätmeloa andja (Keskkonnaamet) vastavalt sõltumatute ja kvalifitseeritud ekspertide poolt hinnatud maa-ala taastamistöode (sulgemine) maksumusele. • Tagatise olemasolu tõendab nõutava reitinguga krediidi- või finantseerimisasutuse (Moody's A3 või Standard & Poor's A⁴) garantii;

³ JäS ei sätesta analüüsi koostajate hinnangul üheselt, kas tagatise puudumine on aluseks ka juba väljastatud jäätmeloa tühistamiseks.

⁴ Moody's pikaajalise krediidi reitingud: SEB Aa3; Swedbank Aa3; Nordea Bank Aa3; DNB Bank Aa3; Danske Bank A2. Eesti tegutsevad Danske ja Nordea pangal filiaalid; SEB, Swedbank ja DNB pankadel aga tütaretevõtted (aktsiaseltsid). Eesti krediidiastutustel eraldi reitingud puuduvad.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tagatise esitamise ajal peab tagatise väärtus moodustama vähemalt 115 protsenti jäätmehoidlast mõjutatud maa-ala taastamise kulude eeldatavast summast. • Tagatise suurust muudetakse korrapäraselt vastavalt taastamistööle, mida jäätmehoidlast mõjutatud maalal tuleb teha. • Kui loa andja kiidab jäätmehoidla sulgemise heaks, annab ta käitajale kirjaliku tõendi, millega ta vabastab käitaja tagamiskohustusest, sulgemisjärgsed kohustused välja arvatud. <p>JäS §33¹ kohaselt vastutavad jäätmehoidla käitaja vahetumise korral kõik jäätmehoidla tegutsemise ja järelhoolduse aegsed käitajad jäätmehoidlas ladestatud jäätmetest lähtuva negatiivsest keskkonnamõjust põhjustatud kahju eest solidaarselt.</p> <p>JäS §78 p12 järgi peab jäätmeloa taotlus sisaldama ka tegevuse lõpetamisel rakendatavate keskkonnakaitse meetmete kava (loe <i>sulgemiskava</i>), sealhulgas jäätme-käitluskohtade järelhoolduse kava.</p> <p>§82 p2lg4 määratakse jäätmeloaaga keskkonnakaitse ning järelhoolduse meetmed prügila tegevuse lõpetamise järel.</p> <p>JäS §128 p4 sätestab järgnevat: kui keskkonna saastajat ei ole kindlaks tehtud ühe aasta jooksul jäätmete keskkonda viimise asjas süüteomenetluse alustamisest arvates, samuti juhul, kui jäätmete ja saastuse likvideerimisega ei ole võimalik keskkonnakaitsealustest kaalutlustest lähtuvalt viivitada, korraldab jäätmete käitlemise ja saastuse likvideerimise keskkonnajärelevalve asutuse või kohaliku omavalitsuse üksuse või kohaliku omavalitsuse asutuse ettekirjutuse alusel maa omanik, kellele kuuluval maal jäätmed või saastus asub.</p>
<p>Keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ (edaspidi Prügila-määrus)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prügila sulgemise ja järelhoolduse eest vastutab prügila käitaja (§3p2;§35-36). • Prügila suletakse, kas projektikohase mahu täitumisel, prügilaloo kehtetuks tunnistamisel, mõnest muust õigusaktist tuleneval põhjusel või prügila käitaja taotlusel, kui see ei ole vastuolus riigi strateegiliste plaanidega.

ARUANNE

PRÜGILATE RAHALISE TAGATISE SUURUSE ARVUTAMISE, KOGUMISE JA
SÄILITAMISE ANALÜÜS

	<ul style="list-style-type: none"> • Sätestab sulgemiskava kohustuse, milles tuleb ära tuua sulgemise tehnoloogia ja järelhoolduse toimingu kirjeldused. • Kirjeldab prügila katmise (sulgemisel) tehnoloogiat (§35) • Järelhoolduse kulud katab endise käitaja puudumisel maaomanik. <p>Prügilamäärus ei reguleeri kaevandusjäätmete ladestamist ja ladestusala sulgemist.</p>
<p>Keskkonnatasude seadus</p>	<p>Keskkonnatasude rakendamise eesmärk on vältida või vähendada loodusvarade kasutamisega, saasteainete keskkonda heitmisega ja jäätmete kõrvaldamisega seotud võimalikku kahju.</p> <p>Keskkonna kasutuse eest makstakse tasu muuhulgas ka maavarade kaevandamise eest ja jäätmete ladestamise eest prügilasse.</p> <p>Keskkonnatasudest saadav raha jaotatakse riigieelarve ja keskkonnakasutuse asukoha kohalike omavalitsuste eelarvete vahel. Riigieelarvesse laekuvat raha kasutatakse sihtotstarbeliselt keskkonnaseisundi hoidmiseks, loodusvarade taastootmiseks ja keskkonnakahjustuste heastamiseks.</p> <p>Põlevkivi kaevandamistasude alam- ja ülemmäärad on 0,92 ja 6,32 €/tonn, mis jaguneb riigieelarve ja kohaliku omavalitsuse eelarve vahel (50/50). Põlevkivituha ja -poolkoksi ladestamise eest on saastetasu alates 01.01.2015 2,98 €/tonn, mis laekub riigieelarvesse.</p> <p>Tava ja olmejäätmete ladestamise saastetasu määr on alates 01.01.2015.a 29,84 €/tonn. Sellest 75 protsenti läheb jäätmete päritolukoha kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse jäätmehoolduse arendamiseks ja 25 protsenti riigieelarvesse.</p> <p>Saastetasu ei rakendata jäätmete kasutamisel pinnase-töötlemise eesmärgil (tuhk) ja jäätmete põletamise korral.</p> <p>Riigieelarvesse laekuvat raha kasutab eesmärgipäraselt riigi asutatud sihtasutus (Keskkonnainvesteeringute Keskus).Raha kasutamise kinnitab sihtasutuse nõukogu keskkonnaministri ettepanekul.</p>

2.1.2. Kajastamiskohustus raamatupidamises

Prügila sulgemine ja järelhooldus on prügila käitaja (omaniku) seaduslik kohustus, mille realiseerimise aeg ja summa ei ole täpselt teada. Sellise kohustuse kajastamiseks ettevõtte raamatupidamises (bilansis) moodustatakse eraldi vastavalt Raamatupidamise Toimkonna juhendile number 8 (**RTJ8**).

Eraldise kajastamisel bilansis lähtutakse kas juhtkonna või teiste ekspertide hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Kuna eraldise mõõtmine tugineb hinnangutel tuleviku sündmustele, siis ei pruugi see alati täpselt osutada⁵.

Eraldise kajastatakse kohustuse täitmiseks vajalike kulutuste nüüdisväärtuses, kasutades intressimäära, mis kajastab turu hinnanguid raha hetkeväärtusele ja kohustusele iseloomulikele riskidele.

Näide Eesti Energia eraldise diskonteerimisest

Ettevõtte eraldised diskonteeriti aastal 2014 diskontomääraga 1,07%–4,72% (2013: 1,55–4,98%). Alates 2012. aastast kasutab ettevõtte eraldise diskonteerimisel perioodi keskmise diskontomäära asemel diskontomäärade kõverat. See võimaldab anda täpsema hinnangu erinevates ajahorisontides paiknevale eraldistele.

Eraldis suureneb seoses realiseerumistähtaja lähenemisega ning seda kajastatakse kasumiaruandes intressikuluna. Samuti teeb ettevõtte juhtkond igal bilansipäeval varem moodustatud eraldise ümberhindluse. Olemasolevate eraldise suurendamist kajastatakse üldjuhul aruandeperioodi kuluna.

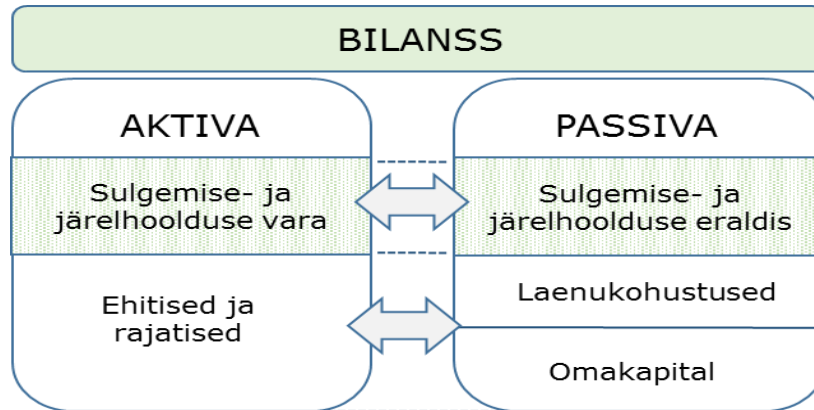
Eraldise kasutatakse ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks eraldis oli algusest moodustatud. Eraldise arvelt ei tohi katta muid kulutusi.

Prügilate, kui spetsiifilise valdkonna eraldise kajastamist reguleerivad ka RTJ8 punktid 32-34 (Eraldised keskkonnakahjustuste suhtes). Punkti 34 kohaselt tuleb juhul, kui keskkonnakahjustuste tekitamine on seotud teatud uue varaobjekti rajamisega (näiteks prügila ladestusala), lülitada eraldise summa antud varaobjekti soetusmaksumusse.

Seega peaks prügilate varade soetusmaksumus (bilansis aktiva) sisaldama ka prügila sulgemise ja järelhooldusega seotud hinnanguliste kulutuste nüüdisväärtust.

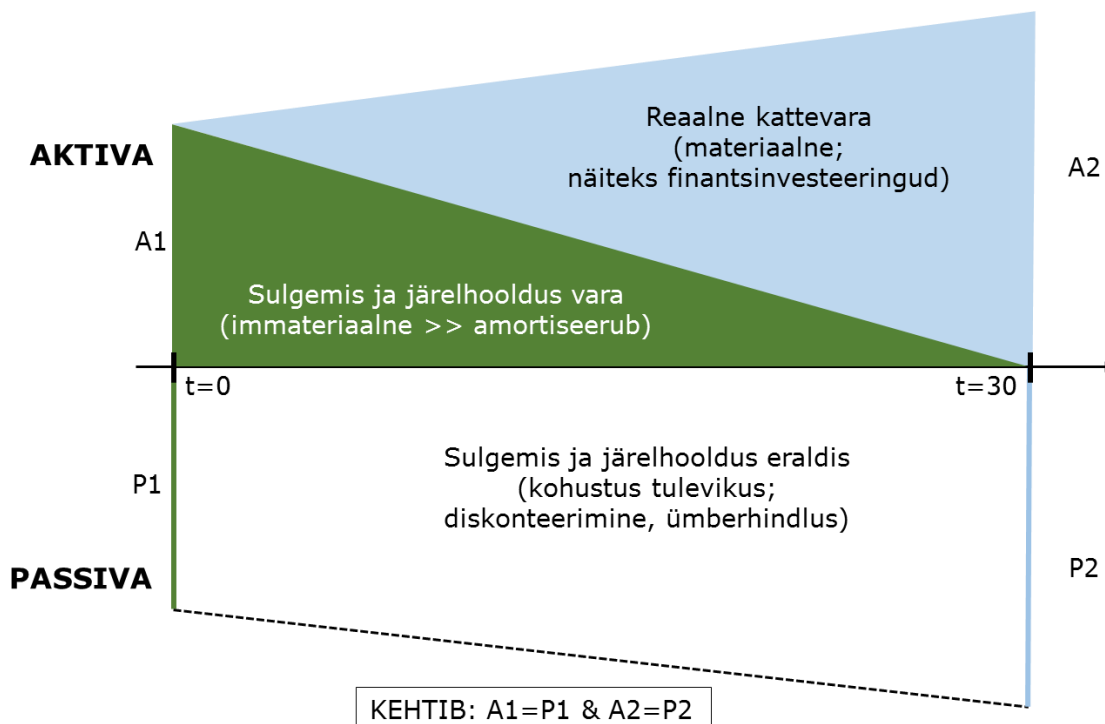
⁵ Prügilate selguvad täpsed maksumused alles sulgemiskavas, mis koostatakse prügila mahu täitumisel enne sulgemist ehk eksploatatsiooni lõpus.

Joonis 1 Sulgemise ja järelhoolduse vara ja eraldise moodustamine bilansis

Seega on sulgemise ja järelhoolduse vara oma sisult fiktiivne (immateriaalne) vara, millele pole ettevõtte bilansis reaalset rahalist väärtust. Rahaline kate eraldisele peab tekkima aja jooksul, sulgemise ja järelhoolduse vara vähenedes (amortiseerudes) ning teatud osa teenuse tasudest (väravatasu) suunamisel reservfondi.

Joonis 2 Kattevara ja eraldise muutus ajas

Tallinna Prügila näide

Prügila sulgemiseraldiste kajastamisel on kasutatud diskontomäära 6 % (2014 aastal oli diskontomäär 5,22%), mis on võrreldav sarnaste madala riskiga kohustuste suhtes.

Prügilate varade soetusmaksumus sisaldab ka prügila sulgemise ja järelhooldusega seotud hinnanguliste kulutuste nüüdisväärtust. Taastamisvara ja järelhooldusvara amortiseerimisel kasutatakse tegevusmahul põhinevat amortisatsiooniarvestust. Amortisatsiooni arvestamine toimub proportsionaalselt laadestusala keskmise täitumisega.

Ettevõtte pikaajaliste finantsinvesteeringute all on kajastatud aktsiad ja võlakirjad. Väärtpaberitesse investeeriti 2006. aastal, et säilitada raha väärtus tulevaste kohustuste täitmiseks.

Prügila avati 2003. aastal ning selle elueaks on arvestatud 40 aastat.

Allikas: Ettevõtte aastaaruanne 2015

Kokkuvõtteks

Eraldis kui bilansi passivapositsioon (kohustus) ei ole oma olemuselt rahaline tagatis. Eraldis ei ole vara ning selle moodustamine ei garanteeri, et ettevõtte varad (aktiiva) tagavad piisava katte sulgemise ja järelhoolduse kohustuste täitmiseks.

Rahalise tagatise olemasolu ja piisavust on vaja tõestada käitaja bilansi aktiiva poolel (varadega) või kolmandate osapoolte lepingutega (kindlustus, garantii).

2.1.3. Senised hinnangud rahaliste tagatiste korraldusele Eestis

Teeme ülevaate kahest varasemast tööst, mis on käsitletud sulgemise ja järelhoolduse teemat:

1. Keskkonnaministeerium tellitud uuring „Prügilate sulgemise ja järelhoolduse finantsgarantii suuruse, kogumise viiside ja kasutamise meetodika väljatöötamine“ 2007. aastast. Töö teostas AVP Konsult OÜ.
2. Riigikontrolli auditi aruanne "Riigi tegevus põlevkivi kaevandamis- ja töötlemisjätmete käitlemise korraldamisel" aastast 2015.a. Seega analüüsiti eelkõige kaevandusjätmetega seonduvat, kuid järeldused on ülekantavad ka tavaprügilatele.

1. Keskkonnaministeeriumi tellitud uuring aastast 2007

Prügilate rahalise tagatise teemal Töö peamiste järeldustena on toodud välja (AVP Konsultant OÜ, 2007, lk 44):

- Eesti töötavate prügilate sulgemisfondide (rahalise tagatiste) moodustamine on läinud isevoolu teed.

- Iga prügilala omanik või käitaja on sulgemisfondi moodustamise, sulgemisfondi kantava rahasumma suuruse ja selle kasutamisega käitunud oma parema äranägemise kohaselt.
- Sulgemisfondi peaks moodustama prügilala laadestusmakse värava hinna suuruse alusel. Sulgemisfondi suunatava raha suurus on arvutatud protsentuaalselt (%) värava hinnast.
- **Sulgemisfondi peaks moodustama iga prügilat haldav ettevõtte iseseisvalt**, sealjuures õigusega ise otsusta raha investeerimisinstrumendi valiku üle. Ettevõttele jääb kohustus teavitada mitte harvemini kui kord aastas nii kohalikku omavalitsust kui ka keskkonnateenistust sulgemisfondis olevate eraldiste suurusest.
- Sulgemisfondi peaks laekuma ka kogu prügilagaasi kasutamisest saadav tulu ja ka raha investeerimisviisist tulenevad intressid.

2. Riigikontrolli audit

Riigikontroll käsitles sulgemise teemat 2015. aasta auditi aruandes „Riigi tegevus põlevkivi kaevandus- ja töötlemisjäätmete korraldamisel“.

Aruande peamisteks järeldusteks olid:

- Keskkonnaamet peaks nõudma ettevõtetelt nõuetekohast tagatist, mis võimaldaks olla kindel, et ettevõtted suudavad tulevikus ise põlevkivijäätmete laadestuspaigad sulgeda. (Riigikontroll, 2015, lk 3)
- Riik pole end piisavalt kaitsnud võimaliku olukorra eest, kus tuleb jäätmekäitluskohad sulgeda maksumaksja raha eest, juhul kui ettevõtted on sattunud majanduslikesse raskustesse. (Riigikontroll, 2015, lk 5)

Riigikontrolli aruandest selgub veel:

- Riigikontrolli hinnangul peaks Keskkonnaamet nõudma ettevõtetelt – vastavalt JäS §35³ – nõuetekohast tagatist, mis võimaldaks olla kindel, et ettevõtted suudavad tulevikus ise põlevkivijäätmete laadestuspaigad sulgeda.
- Kuigi Eesti õigusaktid peaksid tagama, et ettevõtted sulgevad tulevikus ise oma jäätmekäitluskohad, pole sulgemiseks ette nähtud rahaliste tagatiste süsteem rakendunud.
- Keskkonnaamet pole nõudnud ettevõtetelt prügilate ja jäätmehoidlate sulgemistöodeks vajalikku tagatist ega välja arvanud, kui suur see peaks olema.
- Ettevõtted on tagatiseks seadnud **raamatupidamislikud eraldised**, mis aga ei täida jäätmeseaduse eesmärki, et kõik sulgemisega seotud kohustused täidetakse ja rahalised vahendid on igal ajal sulgemiseks hõlpsasti kättesaadavad. Sellel puudub nn **pankrotikindlus** (Riigikontroll, 2015, lk 50).

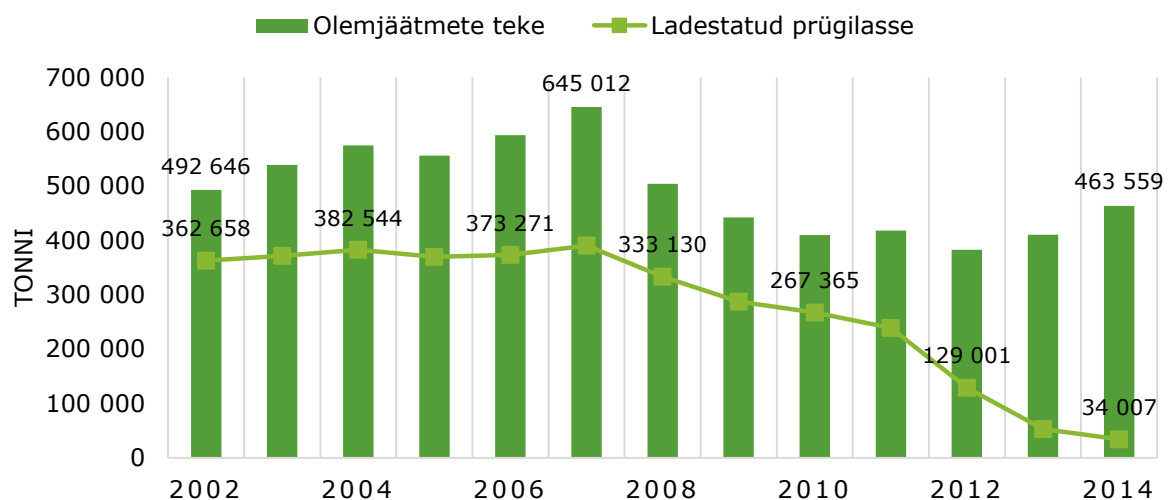
- Mitme ettevõtte tagatis ei ole piisav, et sulgeda jäätmekäitluskohad.
- Ettevõtted pole tagatist tõendanud ka garantii või kindlustuslepinguga, mis peaks andma kindluse, et jäätmekäitluskoha sulgemiseks mõeldud raha ei kasutata muuks otstarbeks.
- Pangad ei ole tegelikkuses valmis väljastama pikaajalisi, nt 20–30 aastat kehtivaid, garantiisid. Täieliku kindluse annaks sulgemiseks vajaliku raha tähtajaline hoiustamine, pangale lisatagatise esitamine või kindlustusleping, mis oleksid samuti ettevõtete jaoks kulukad.
- Tõendamine toob kaasa lisakulutusi, sest pangagarantiide hoidmine ja uuendamine ning ka kindlustuskohustus on kulukas kohustus, mis mõjub ettevõtete võimekust investeerida ning toimida.
- Kui tagatise süsteem praegusel kujul eesmärki ei täida, tuleks töötada välja uus lahendus. Kui täidab, siis nõuda Keskkonnaametilt süsteemi täies ulatuses rakendamist (aruande lk 5).

2.2. Jäätmemajandus Eestis

2.2.1. Trendid ja arengud jäätmemajanduses

Viimastel aastatel on olmejäätmete ladestamine järsult vähenenud. Kui 2010.a ladestati ligi 70 % kõigist tekkinud olmejäätmetest, 2014.a oli see näitaja kõigest 6,5 %. Järgmiselt jooniselt on näha ladestamismahtude languse kiirus ja ulatus.

Joonis 3 Olmejäätmete teke Eestis ja ladestamismahtude vähenemine

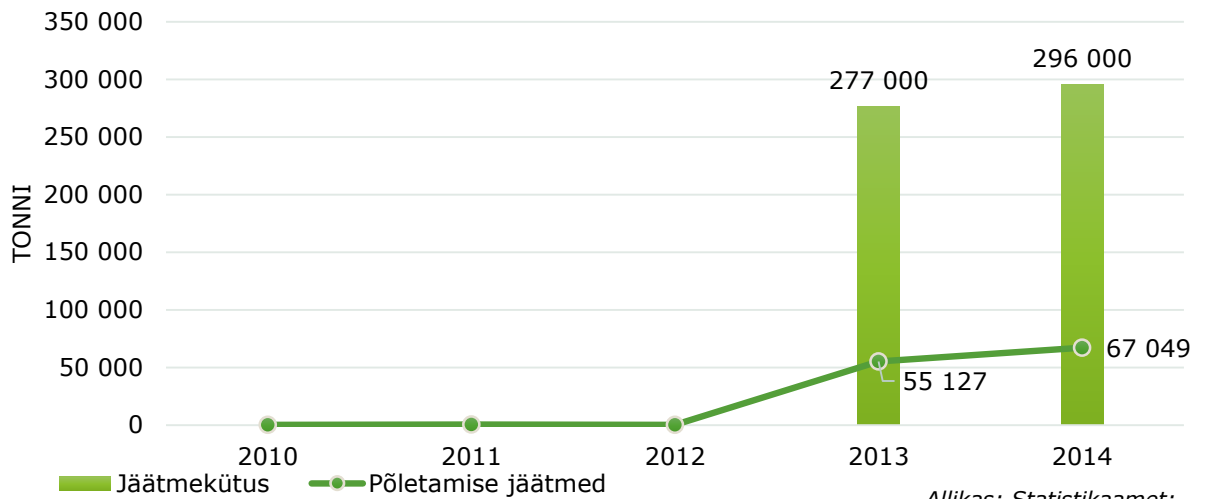

Allikas: Statistikaamet;

Tavajäätmete prügilate käitajad sattusid seetõttu keerulisse olukorda ning on pidanud oma ärimudelid üle vaatama. Ladestamismahtude languse põhjuseks on

prügi põletamine, mis algas suuremas ulatuses pärast Iru põletusjaama valmist (vt järgnevat joonist).

Joonis 4 Jäätmekütuse tootmise ning põletusjätmete mahud Eestis

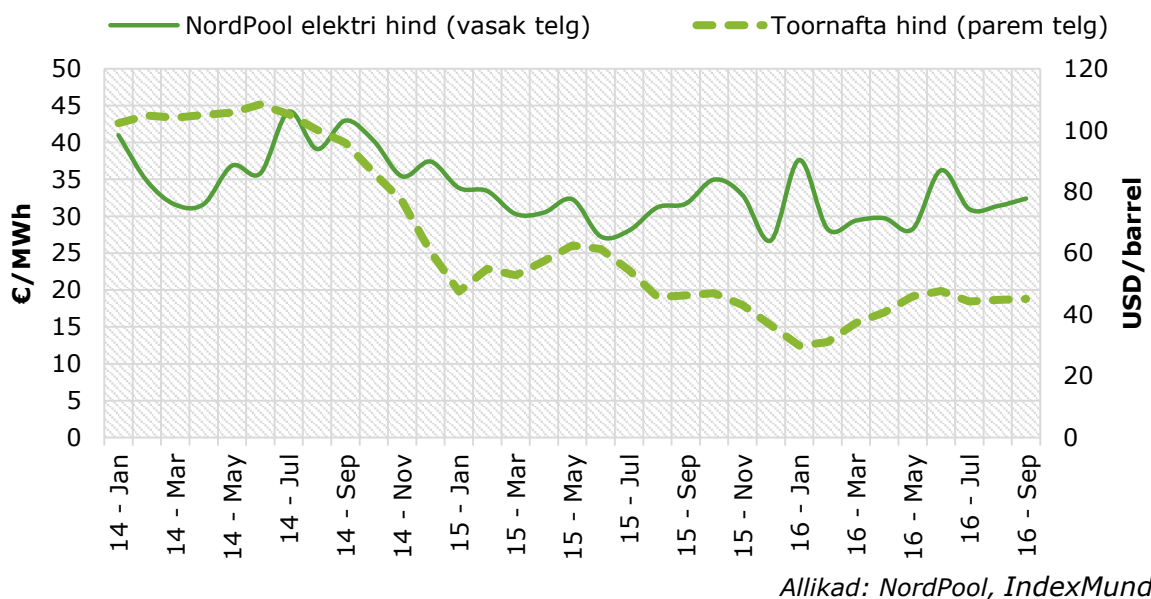

Iru põletusjaamas tekkinud koldetuhka kasutatakse prügilate (täna Tallinna prügilala) katmismaterjalina. Lendtuhk aga viiakse ohtliku jäätmena ladestamiseks Soome.

Prügilate majanduslikust seisust anname ülevaate analüüsi peatükis 2.2.3.

Põlevkivitööstuse majanduslikud raskused on aga tingitud langenud kütuste ja elektri hindadest (vt järgmist joonist).

Joonis 5 Elektri ja toornafta hind, 2014-2016.a

Tulemuseks oli ettevõtete müügitulude ja kasumlikkuse oluline langus (vt järgmist tabelit) ning ka suured töötajate koondamised.

Tabel 2 Energiatootjate finantsnäitajad 2014. ja 2015. aastal

M€	Enefit Energiatootmine AS		VKG AS		Kiviõli Keemiatööstuse OÜ	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Müügitulu	396	262	195	167	31,5	8,8
Ärikasum enne kulumit	21,7	1,1	71,4	52,9	8,2	1,8
Ärikasum	-9,7	-71,3	22,9	-26,6	5,2	1,1

Allikad: ettevõtete aastaaruanded;

Seega on põlevkivitööstusel märkimisväärseid majanduslikke raskusi.

2.2.2. Prügilate sulgemised Eestis

Kohtla-Järve ja Kiviõli **poolkoksiprügilate** sulgemise andmed on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 3 Kohtla-Järve ja Kiviõli poolkoksiprügilate sulgemistööde andmed

	Kiviõli	Kohtla-Järve
Maksumus algne	3,3 M€	20,7 M€
Maksumus lõplik	5,6 M€	30,4 M€ (sh põlengu likvideerimine 3,5m€)
Pindala (ha)	19,4ha	84ha
Maksumus, €/ha	289€/ha	320€/ha (va põlengu likvideerimine)

Allikas: Riigikontroll;

Kiviõli poolkoksi prügila sulgemisel teisaldati pinnast mahus 0,77 mln m³, pinnas planeeriti ja tihendati, paigaldati betoniitmatid, drenaažkangas, aherainekiht ning teostati hüdrokülv 20ha ulatuses.

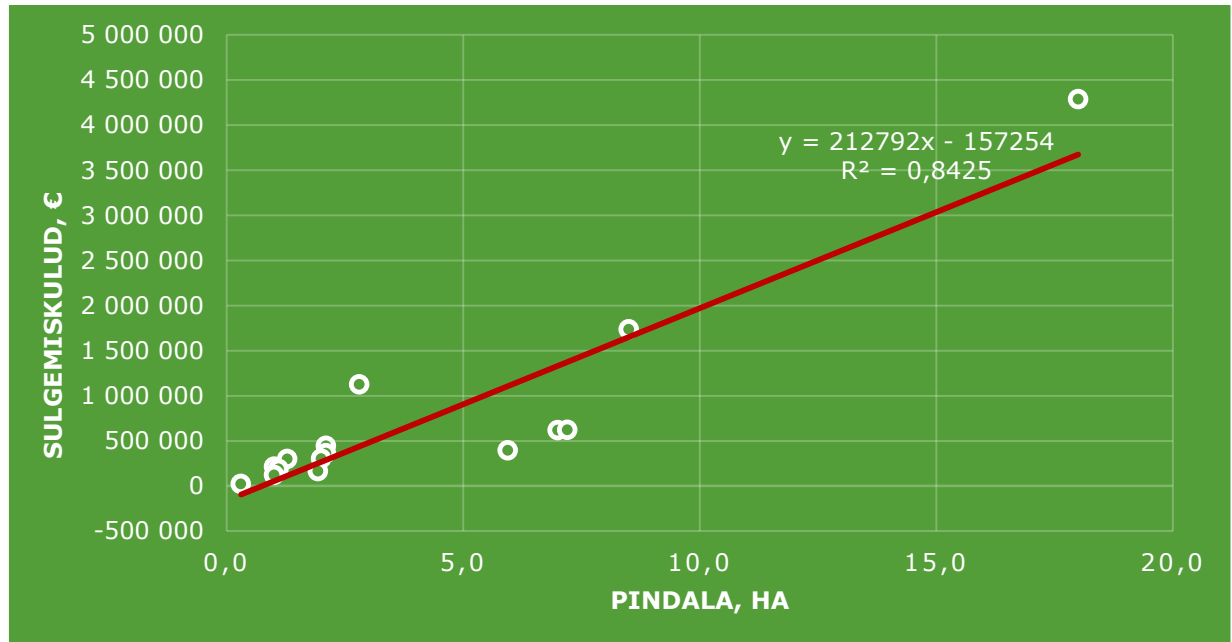
Põhjalikum ülevaade Kohtla-Järve poolkoksiprügila sulgemistöödest on toodud aruande Lisas 2.

Täna põlevkivitööstuse jäätmete prügilate sulgemiseks ei ole eelnevalt toodud sulgemiskulud piisavalt esinduslikud, kuna sulgemiseks vajalikud tegevused toimuvad prügilates jooksvalt.

Tavaprügilate sulgemise kulude ülevaade on toodud aruande Lisas 3. Vanade prügilate sulgemine ja järelhooldus on aga tõenäoliselt kallim, sest ehitamisel ja käitlemisel ei arvestatud täna kehtivate standarditega.

Järgmiselt jooniselt on näha suhteliselt tugev seos prügila pindala ja sulgemiskulude vahel, kuigi esineb ka olulisi kõrvalekaldeid⁶.

Joonis 6 Tavaprügilate sulgemiskulude ja pindala seos

Allikas: Keskkonnaministeerium;

Keskmine sulgemiskulu lademe aluse pinna hektari kohta jäi alla 200 000 euro. Eelnevale joonisele lisatud trendivalem annab lisanduva hektari sulgemise kulu 212 tuhat eurot.

Tänaste prügilate haldajad arvestavad töö teostaja arusaamise kohaselt samuti ligikaudu 200 tuhande euro suuruse sulgemiskuluga.

2.2.3. Töötavate prügilate finantsseisund

Eesmärgiga hinnata täna tegutsevate prügilate finantsvõimekust – seda nii tagatisvara kogumise kui ka võimaliku kohese sulgemiskohustuse täitmiseks – teeme ülevaate prügilate finantsnäitajatest. Tugeva finantsseisundiga ettevõtetel on ka lihtsam ja odavam vajadusel pangagarantiid saada.

Ülevaatesse ei ole kaasatud:

- Torma prügila (Amestop OÜ) ja Kopli ladestusala (Slops OÜ), kuna nende prügilate sulgemistööd on tänaseks juba käimas ning käitajate finantsseisub lubab eeldada, et sulgemisega probleeme ei teki.

⁶ Joonisele ei võetud maksumuste äärmusi.

- Vaivara OJKK sulgemiseks kogub jooksvalt tagatisvara Keskkonnaagentuur ning sulgemise ja järelhoolduse kohustuse on riik keskuse käitajalt (operaatorilt) endale võtnud.⁷
- Põlevkivitööstuse jäätmete (tuhk, poolkoks) prügilad, kuna
 - Esiteks, Kohtla-Järve (VKG AS) ja Kiviõli (KKT Oil OÜ) poolkoksi ladestused ei vaja (ettevõtete hinnangu kohaselt) sulgemistagatist;
 - Teiseks, Enefit Energiatootmisele kuuluvate prügilate hinnangulised sulgemiskulud suhtena kontserni müügituludesse on suhteliselt väikesed.

Järgnevasse ülevaatesse on kaasatud seega järgmised tavajäätmete prügilad:

1. Tallinna prügila (käitaja Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS)
2. Uikala prügila (Uikala Prügila AS)
3. Väätša prügila (Väätša Prügila AS)
4. Paikuse (OÜ Paikre).

Peamised andmed pärinevad prügila käitajate 2015.a aastaaruannetest ning teatud määral ka muudest allikatest. Toodud andmetes näitab hinnangulise sulgemise ja järelhoolduse kulude suuruse tänases väärtuses eraldis, mis on toodud iga prügila käitaja kohta alumistel joonistel, punase tulbana.

Prügilate tänases tagatise arvutamise, kogumise ja hoidmise tegelikkusest on toodud ülevaade aruande **Lisas 4**.

Tallinna Prügila

Uus prügila avati Jõelähtme vallas 2003.a. Prügila ladestusmaht on 4,1 miljonit m³ ning 2015.a lõpu seisuga oli ladestatud ligikaudu 1,4 miljonit m³ jäätmeid.

Ladestamise kogus oli 2015.a 23,4 tuh.t (2014.a 19tuh.t; 2010.a 150,5 tuh.t) ning selliste koguste jätkumisel ei täitu prügila lubatud mahus hoonestusõiguse perioodi lõpuks (2043.a). Kogu vastuvõetud jäätmete maht oli 130 tuhat tonni ehk kõigest 18% sellest läks ladestamisele.

2015.a kinnitati prügila uuendatud sulgemiskava ja sulgemisprojekt, mis näeb ette käideldud koldetuha (Iru EJ) kasutamist prügila sulgemiseks. Seega toimuvad jooksvalt ka teatud sulgemistegevused.

Prügila käitaja, Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS, on 100% Tallinna linna omandis.

Prügila käitaja müügitulu ning kasuminäitajad kasvasid 2015.a, kasvasid ka kasumimarginaalid. Ettevõtte finantsvarad ja omakapital seevastu vähenesid, mille põhjuseks on ettevõtte omakapitali vähendamine omaniku poolt.

⁷ Reservi kogutakse 10% rakendatavast ohtlike jäätmete ühe tonni ladestamishinnast. Tagatist hoitakse Rahandusministeeriumi kontrol.

Arvestades ettevõtte majandustegevuse mahuga (vt müügitulu) võib raha ja muude finantsvarade seis ka 2015.a lõpus seisuga hinnata suureks.

Toome järgnevalt väljavõtte Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS nägemusest eraldisega seotud riskidele⁸.

Audiitori hinnang Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS-i katmisvarale

Seisuga 31. detsember 2015 kajastab ettevõtte bilansis prügila katmise ja järelhoolduse eraldised kogusummas ... eurot. Prügila katmise ja järelhooldusega seotud kulud on otseses sõltuvuses prügila sulgemise ajastusest, sulgemise ajal kättesaadavast ja seadusega lubatud tehnoloogiast ning sel hetkel kehtivast sulgemisprojektist. Kuna nimetatud tegurite mõju hindamine on seotud kõrge subjektiivsusega, ei võimaldanud meie poolt kasutatavad praktilised auditiprotseduurid saada piisavat kinnitust hindamiseks eraldiste summa õigsust ning kas ja mis ulatuses tuleks nimetatud eraldiste suurust korrigeerida 31. detsember 2015 seisuga. Eraldise summa muutmine võib avaldada mõju ettevõtte põhivaradele, puhaskasumile ja jaotamata kasumile.

Väätsa prügila

Väätsa prügila käitaja, AS Väätsa Prügila, kuulub kümnele omavalitsusele ja teetutseb 2000. aastast. Kogu ladestusala suurus on 13ha ning 2015.a lõpu seisuga oli jäätmetega kaetud 3,8ha.

Ladestamise kogus oli 2015.a 6,2 tuh.t (2014.a 5,7tuh.t; 2010.a 24,3 tuh.t) ning ladestusala täitumine on aeglustunud.

Käitaja eesmärgiks on tõsta tavajäätmete sisendvoog 40 tuhande tonnini aastas, millest ladestamisele läheb väike osa.

Üheks põhitegevusalaks on kujunenud tavajäätmete käitlemine ja pallimine eesmärgiga need üle anda Iru jäätmepeõletusplokile.

Ülemiselt jooniselt on näha, et prügila käitaja müügitulu kasvas ning kasuminäitajad paranesid 2015.a märkimisväärselt. Müügituludest 18% moodustas 2015.a jäätmete lõpladestus. Ettevõtte finantsvarad kasvasid märkimisväärselt ning kapitaliseeritust võib hinnata tugevaks.

2016.a tulemuste osas on juhtkond mõnevõrra pessimistlikum.

Arvestades ettevõtte majandustegevuse mahuga (vt müügitulu) võib raha ja muude finantsvarade seis 2015.a lõpus seisuga hinnata heaks ning moodustas ligikaudu 70% sulgemise ja järelhoolduse eraldise summast.

⁸ Aastaruanne on kättesaadav Äriregistrist.

Paikre prügila

Paikre prügila käitaja, OÜ Paikre, on asutatud Pärnu linna ja Paikuse valla poolt 2002 aastal. Uus jäätmekäitluskeskus avati 2006. aasta juuniks.

Detailplaneeringu alusel on kavandatud ladestusmaht 2,27 miljonit m³ ning 2015.a lõpu seisuga oli ladestatud ligikaudu 0,28 miljonit m³ jäätmeid. Ladestamise kogus 2015.a oli 16,0tuh.t (2014.a 14,4tuh.t; 2010.a 32,9tuh.t).

Seoses jäätmevoogude vähenemisega pärast Iru jäätme põletusjaama tegevuse alustamist viidi OÜ-s Paikre 2013. aastal läbi n.ö kriisiprogramm, mille fookus oli suunatud tegevuskulude optimeerimisele. Ärimudeli sisulist uuendamist ei toimunud.

Ülemiselt jooniselt on näha, et prügila käitaja müügitulu kasvas ning kasuminäitajad paranesid 2015.a märkimisväärselt. Ka ettevõtte finantsvarad (alumine joonis) kasvasid 2015.a märkimisväärselt ning kapitaliseeritust võib hinnata tuhevaks.

2015. aasta tulemuste põhjal saab väita, et kriisiprogramm oli edukas, kuigi juhtkond hindab, et 2016.a sama heaks ei kujune.

Arvestades ettevõtte majandustegevuse mahtudega (vt müügitulu) võib raha ja muude finantsvarade seis 2015.a lõpus hinnata heaks ning see moodustas üle 75% sulgemise ja järelhoolduse eraldise summast.

Uikala prügila

Prügila käitaja, AS Uikala Prügila, võtab prügi vastu alates 2002 aastast. Prügila tegevusalaks on jäätmete kogumine, ladestamine, sorteerimine ja taaskasutamine. Alates 01.01.2016.a on AS Uikala Prügila 90% aktsiate omanik Osaühing N & V (senine ematettevõtte oli Ekovir OÜ).

Detailplaneeringu alusel on planeeritud ladestusmaht on 1 miljon m³ ning 2015.a lõpu seisuga oli ladestatud ligikaudu 0,43 miljonit m³ jäätmeid. Ladestamise kogus oli 2015.a 8,3tuh.t (2014.a 14,9tuh.t; 2010.a 32,7tuh.t).

Prügila käitaja müügitulu kahanes ning kasuminäitajad halvenesid 2015.a märkimisväärselt.

Äritegevuse rahavoog oli 2015.a positiivne. Ettevõtte finantsvarade seis oli võrreldes teiste prügilatega madal.

Kokkuvõtteks

- Neljas vaadeldud prügilast kolmes on finantsseisund 2015. aastal võrreldes eelneva aastaga oluliselt paremaks läinud. Ainult Uikala prügila osas

saab välja tuua halvenenud kasumlikkuse ja madalad finantsreservid. Uikala 2014.a aasta tulemusi mõjutasid tulud ja kulud, mis 2015. aastal enam ei tekkinud.

- Ettevõtete 2015.a ärikasum enne kulumit moodustab arvestatava osa sulgemis ja järelhoolduse eraldise summast (Uikalal ja Väätsal üle 50%), seega peaksid käitajad sarnaste majandustulemuste jätkumisel olema võimalised suhteliselt kiiresti vajalikud reservid moodustama. Tallinna prügila eraldis on võrreldes teiste prügilatega proportsionaalselt suurem
- Prügilate ladestamise maht küll mõnevõrra kasvas 2015.a (v.a Uikala), kuid need on siiski madalad võrreldes enne 2012. aastat ladestatuga. Seega võib eeldada, et plaanitud tegevusaja (näiteks hoonestusõiguse lõppemise ajaks) ei ole prügilad täitunud algselt kavandatud mahus. Seega võivad ka sulgemiskulud jääda mõnevõrra madalamateks kui eraldiste moodustamisel eeldatud⁹.
- Ladestamise mahu languse tõttu on ladestamise äri osakaal käitajate kogu äritegevuses langenud ning asemele on tulnud teised tegevused. Näiteks Väätša prügila aastaaruande põhjal moodustasid ladestamise tulud 18% kogutuludest. Tallinna prügilal läks kogu vastuvõetud mahust (130 tuh.t) kõigest 18% (23,5 tuh.t) jäätmeladestamisele. Seega juhul, kui prügilad ei ole tänaseks kogunud piisavat reservi sulgemiseks ja järelhoolduseks, on neil vajalik ja võimalik eraldada vahendid teistest tuludest.

Vaivara ohtlike jäätmete prügila reservi kogumise süsteem

Käitaja kannab raha Rahandusministeeriumi kontole selgitusega „Keskkonnaagentuuri Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuse ladestusala sulgemisreserv“. Sulgemisreservi kantud summad kuuluvad Keskkonnaagentuurile ja neid käsitletakse Keskkonnaagentuuri omandina. Käitaja kohustub kandma igas kvartalis kontole iga kinnistule ladestatud ohtlike jäätmete tonni kohta 10% käitaja rakendatavast ohtlike jäätmete ühe tonni ladestamishinnast.

- Kuigi prügilate majandustulemused on paranenud, tuleks õigema hinnangu saamiseks viia läbi järelhoolduse ja sulgemise kulude hindamine. Kui näiteks keskmise tavaprügila järelhoolduse kuluks võtta Väätša prügila poolt hinnatud 65 000 eurot aastas (vt Lisa 4) – mis sisaldab lisaks seiretegevusele ka teisi vajalikke tegevusi – siis on tänastes hindades ainuüksi järelhoolduse kulu 30 aasta peale ligikaudu 2 miljonit eurot. See ületab oluliselt Väätša, Paikre ja Uikala prügilate poolt moodustatud eraldisi.

2.2.4. Hinnang sulgemis ja järelhoolduse kuludele

Lähtuvalt punktist 2.2.2 Prügilate sulgemised Eestis, ei saa hinnata sulgemiskulusid omamata konkreetse prügila sulgemise tehnilise lahenduse kirjeldust, mis

⁹ Lademe pindala (m²) siiski selle aluse territooriumi täitumisel enam kiiresti ei suurene (kasvab ainult külgede kõrguse võrra).

on koostatud täpsusega, mis võimaldab koostada sulgemiskulude maksumuse hinnangut.

Sarnaselt sulgemiskuludele ei saa hinnata ka järelhoolduse kulusid omamata andmeid sulgemise tehnilisest lahendusest. Seega peaks sulgemislahenduse kirjeldus sisaldama ka järelhoolduse kirjeldust.

Sulgemislahenduse kirjeldus tuleks koostada eskiisprojektina (kavana), sest selle eesmärgiks on vaid sulgemis- ja järelhoolduskulude hindamine. Projekt peaks sisaldama olemaoleva olukorra ja keskkonnatingimuste lühikest ülevaadet ning valitud sulgemislahenduse põhjendust ja teostamise kirjeldust. Samuti ülevaadet olemasolevatest halduskuludest ja sellel tuginevat hinnangut järelhoolduse kuludele. Eskiisprojekt koos kulude hinnanguga peaks olema kohustuslik dokument prügila käitamiseks vajaliku jäätmeloa taotlemisel (Jäätmeseaduse §91 Prügila käitamiseks jäätmeloa taotlemine), tõendamaks nõutud tagatise vastavust sulgemis- ja järelhoolduskuludele.

Juhul kui aja jooksul sulgemislahendus muutub, saab soovi korral projekti muuta ning koostada uued tagatise aluseks olevad sulgemis- ja järelhoolduskulude hinnangud. Sulgemislahenduse koostamisel tuleb kasutada piisava kvalifikatsiooniga sõltumatuid konsultante.

2.3. Lähenemisi välisriikidest

2.3.1. Saksamaa¹⁰

Kehtiv regulatsioon

Rahalist tagatist reguleerib otseselt 24.07.2002.a kehtiv prügilamäärus (*Verordnung über Deponien und Langzeitlager* ehk **DepV**), mis juhindub Prügiladirektiivist.

Möte ja eesmärk

Tagatise nõue on kehtestatud prügilast tekkivate keskkonnamõjude vähendamise eesmärgil üldsuse huvides ning kaitseb avalikku sektorit võimaliku rahalise kohustuse osakslangemise eest (näiteks prügila omaniku pankroti korral).

Rahaline tagatis peab olema esitatud ja finantsvõimekus tõestatud enne kui alustatakse jäätmete ladestamist prügilasse ehk juba prügilaloa taotlemisel. Nii prügila käitajal (*der Träger*) kui ka vastutav ametkond peavad olema teadlikud tulevikus tekkivate sulgemis- ja järelhoolduse kulude (hinnangulisest) suurusest.

Kohustuse kandja

Finantstagatise esitamise kohustus lasub prügila käitajal.

Avaliku sektori erand

¹⁰ Peamine allikas: Sicherheitsleistungen für Deponien, Handlungskonzept, 2004;

Juhul kui prügila käitamine toimub avalik-õigusliku asutuse kaudu, ei ole rahalist tagatist vaja esitada. Ka juhul kui avaliku sektori üksus on prügila omanik, kuid on prügila käitamise andnud eraõigusliku juriidilise isiku kätte, ei nõuta rahalist tagatist, kuna sulgemis- ja järelhoolduse kohustus lasub avalikul sektori üksusel, kui prügila omanikul.

Tagatise ulatus ja suurus

Tagatis tuleb esitada ainult kasutuses olevatele prügila osadele (ladestusväljakutele). Tagatis peab aga katma juba käitamise alguses sulgemis- ja järelhoolduse kulud **täies ulatuses** ehk juhul kui ladestusväljak on ka ainult osaliselt prügiga koormatud, peaks tagatis katma 100% täidetud ladestusväljaku sulgemise maksumuse.

Tagatise täpse ulatuse ja suuruse määramise õigus on tegutsemisloa andjal (asutusel). Tagatise suuruse aluseks on tulevaste sulgemis- ja järelhoolduse kulude prognoos.

Avaliku huvi kaitsmise vajadusest ja tulevikuprognoside ebakindlusest lähtuvalt on printsibiiks konservatiivsus, mis tähendab ka nn riskipreemia lisamist tagatise suuruse arvutamisel, kuid regulatsioonis kindlat määra välja ei tooda ning see jääb vastava ameti otsustada.

Kulude arvutamine

Sulgemis- ja järelhoolduse kulude arvutamise aluseks on tegevusloas kindlaks määratud tehnilised lahendused. Kulude hindamisel lähtutakse hindamise hetkel kehtivatest tehnilistest nõuetest.

Tagatise liigid

Täpse tagatiseks sobivate instrumentide määramise õigus on vastutaval ametil. Määruse kohaselt võib tagatisena lisaks seaduses loetletud sobivatele finantstagatistele¹¹ võrdväärselt aktsepteerida ka kontserni (grupi) garantiid ja raamatupidamislikku eraldist. Ametile pannakse kohustuseks tagatise määramisel arvestada kahte erisuunalist tegurit:

1. Tagatise hoidmine kujutab endast täiendavat finantskoormat ettevõttele;
2. Tagatis peab kindlustama, et ettevõtte rahaline kohustus ei kanduks avalikule sektorile ehk avalikkusele.

Tagatise liikide kehtestamisel on oluline arvestada selle **a) pankrotikindlust ning b) et pankroti korral oleks tagatis kasutatav eesmärgipäraselt, mitte aga kolmandate osapoolte nõuete katmiseks.**

¹¹ Bürgerliches Gesetzbuch ehk BGB, vahenditena on nimetatud hüpoteeki, raha ja väärtpaberite deposiiti, pangagarantiid jm.

Viimaseid nõudeid tõlgendatakse praktikas aga selliselt, et kontserni garantiisid ja raamatupidamislikke eraldisi on tagatisena võimalik käsitleda ainult erandjuhtudel.

Tegutsevate prügilate tagatis

Prügilad, mis tegutsesid juba enne 01.08.2002.a ning polnud sellel ajal sulgemisfaasis, pidid piisava tagatise olemasolu tõestama 01. augustiks 2003.a.

Kohandamine

Tagatise suuruse kohandamine muutunud tingimustele toimub iga 4 aasta järel või prügila omaniku taotlusel. Juhul kui on tagatise väärtust vaja tõsta, antakse omanikule selleks 6 kuu pikkune tähtaeg. Vähenemise korral vabastatakse vastav osa tagatisest.

Kohtulahend Saksamaalt¹²

Hageja käitleb 33ha suurust tööstusjäätmete hoidlat Dormagen-Rheinfeldis. 2003a lõpus taotles hageja jäätmekäitlusloa pikendamist aastani 2009. Kostja nõudis selleks tagatist vastavalt seaduses (*Verordnung über Deponien und Langzeitlager (DepV)*, juuli 2002) ettenähtule. Hageja soovis aga tagatiseks seada raamatupidamislikud eraldised, mis tema väitel on vastavalt äri-seadustikule (*Handelsgesetzbuch*) võrdväärne kontserni tagatisega. Kostja ei nõustunud ainult eraldiste seadmisega tagatiseks, vaid seadis tingimuseks teatud tingimustele vastava kombinatsiooni pangagarantiist ja eraldistest.

Kohus leidis, et eraldis võib omandada alles jäätmehoidla kasutaja jooksul reaalselt väärtust, samas nõuab seadus tulevikukohustuse kohest täies mahus tagamist. /!!!/

Kohus leidis, et kostjal oli õigus, kui ta otsustas, et eraldised ei ole tagatisena täies mahus kasutatavad, kuna neil puudub nn pankrotikindlus. Eraldisega loob ettevõtte endale lihtsalt sisemise reservi tuleviku kohustuse katmiseks, sellest ei teki aga piisavat tagatist riigi jaoks, kuna pankroti olukorras ei oma riik õigust pankrotivarale sulgemis- ja järelhoolduse maksumuse ulatuses. Ülemkohus leidis seega ka vastuolu DepV's selles, et muude tagatiste kõrval lubatakse ka eraldise võrdväärset kasutamist tagatisena.

Seetõttu omistatakse neile tagatisväärtusena madal kaal, kuid ei välistata selle kasutamist täielikult, kui on täidetud teatud tingimused (mida kohtumääruses siiski täpselt välja ei tooda).

Kohtu hinnangul ei vabasta käitajat (hagejat) tagatise esitamise kohustusest ka kuulumine suurkontserni (Bayer AG).

Olulisemad järeldused:

¹² Vt Põhidokument: <http://www.bverwg.de/entscheidungen/entscheidung.php?ent=260608U7C50.07.0>

Tõlgendus: <http://www.forumz.de/Default.asp?Menue=18&Bereich=5&SubBereich=16&KW=112&New-sPPV=4306>

- Eraldis ettevõtte bilansis ei ole Ülemkohtu hinnangul sobiv tagatis tulevastele kohustustele selle pankrotikindluse puudumise tõttu.
- Samuti ei saa käitaja või selle omaniku finantsseisund kuidagi mõjutada (vähendada) tagatise suurust. Selles järeldeb, et ka emaettevõtja garantiid ei sobi tagatiseks.
- Eraldise lubamist tagatisena regulatsioonis peab Ülemkohus vastuoluliseks sätteks seadusandluses.
- Ülemkohtu lahendist ja ka regulatsioonist võib välja lugeda, et Saksamaal peab juba prügila tegevusloa esmasel saamisel esitatud tagatise väärtus katma prügila sulgemis- ja järelhoolduse kulud täies ulatuses.

2.3.2. Rootsi

Kehtiv regulatsioon

Rahalist tagatist reguleerib Rootsi keskkonnaseadus ning see lähtub Prügiladi-rektiivist.

Tõendamine ja sanktsioonid

Prügilale ei väljastata tegevusluba enne, kui on tõendatud finantstagatise olemasolu. Tagatise puudumise korral ei ole tegevusluba kehtiv ning prügila ei tohi tegutseda.

Vastutava ameti õigused

Vastutaval ametil on õigus määrata detailsed nõuded Finantstagatisele, mis kantakse ka tegevusloale. Kuna riigis on 26 vastutavat ametit siis võivad nõuded Finantstagatisele olla ka suuresti erinevad.

Tagatise ulatus ja suurus

Tagatise suurus peab katma 100% hinnatud sulgemise ja järelhoolduse kulud sh ka käibemaks.

Kulude arvutamine

Prügila käitaja hindab kulude summa ja esitab arvutuskäigu tegevusluba väljastavale ametile, kes kontrollib arvutuste põhjendatust ning otsustab lõpliku summa üle.

Tagatise liigid

Kõige levinum on pangagarantii aga kasutatakse ka kindlustust. Vanematel lubadel on mõnikord ka emaettevõtte garantiid aktsepteeritud. Sobiva tagatise liigid nimetavad ametid.

Tagatise kohandamine ajas

See kuidas tagatist ajas kohandatakse sõltub vastava ameti kehtestatud reeglist. Kõige levinumad variandid on a) fikseeritud summa; b) tagatise kohandamine ameti määratud intervallide järel vastavalt lademe suurusele (tonnid või

ruutmeetrid); c) prügila käitaja poolt algatatud ümberhindluse protsess tagatise suuruse vähendamiseks kas osalise katmise või sulgemistööde lõpetamise korral.

2.3.3. Austria

Finantstagatist reguleerivad Austrias jäätmeseadus (*Abfallwirtschaftsgesetz* ehk **AWG 2002**) ning prügilamäärus (*Deponieverordnung*). Prügiladirektiivi sätted on neisse üle võetud.

Tagatise nõue

Vastavalt AWG2002 sätestatule tuleb juba enne tegevusloa väljastamist paika panna sulgemis- ja järelhoolduse kohustuse täitmiseks finants- või mingi samaväärne tagatis. Seadus toob näitena välja kohaliku omavalitsuse garantii ning rõhutab eraldi, et tagatis peab võimaldama kohustuse täitmise ka prügila käitaja **pankroti** korral.

Tagatise arvutamine

Tagatise suurus arvutatakse iga prügila jaoks eraldi. Raha väärtuse muutust ajas (inflatsiooni) võtab vastutav amet arvesse läbi ehitushinna indeksi.

Tagatise kestus ja väärtus

Seadus ei sätesta täpset aega aastates, kui kaua peab tagatis (näiteks garantii või kindlustusleping) kehtima, kuid seaduse tekstist järeldub, et see peab olema olema juba tegevusloa väljastamisel ning katma ka järelhoolduse kulud.

Tagatise suurus peab võimaldama vastutaval ametil käitaja probleemide korral täita sulgemise ja järelhooldusega seotud kohustused.

Sanktsioonid

Finantstagatise nõude täitmata jätmise korral ka pärast korduvaid meeldetuletusi õigus on vastutaval ametil õigus ajutiselt keelata jäätmete vastuvõtmine selles prügilas või anda korraldus prügila sulgeda (§63 (4) AWG2002).

Regulatsiooni kriitika

Kuna tagatise süsteem on reguleeritud väga üldsõnaliselt siis interpreteerivad ka erinevad ametid regulatsiooni ka olulise osas erinevalt.

2.3.4. Kokkuvõtte välisriikide praktikast

Ka vaadeldud riikides on rahalise tagatise süsteemiga teatavaid ebaselgusi. Oluliseks probleemiks on erinevate piirkondade vastavate ametite erinevad tõlgendused, kuna regulatsioon jätab mitmed valdkonnad täpselt sätestamata. Eesti väiksusest tingituna ei ole see probleem siiski aktuaalne, kuna Keskkonnaamet on ainuke täidesaatev institutsioon ning saab kehtestada ühtsed reeglid.

Valitud välisriikide praktikast võib välja lugeda, et rahalise tagatise süsteemid on nendes riikides mõnevõrra detailsemalt välja arendatud ning võimalik on nende kasutatud põhimõtete rakendamine Eestis.

3. ETTEPANEKUD TAGATISE SÜSTEEMI MUUTMISEKS

3.1. Lähtekohad

Printsiibid ja põhimõtted, mida finantstagatise süsteemis väljatöötamisel tuleb arvesse võtta:

Negatiivsete keskkonnamõjude vähendamine

Prügilate sulgemise ja järelhoolduse nõuded on kehtestatud keskkonnamõju silmas pidades. Sellest tulenevat proportsionaalsuse reeglit tuleb võimalusel arvesse võtta ka rahalise tagatise süsteemi väljatöötamisel.

Rahalise tagatise nõue

Rahalise tagatise tõendamise nõue on ka tänases regulatsiooni üheselt sisse kirjutatud. Seega ei tähenda järgnevas alapeatükis toodud ettepaneku kehtestamine sisult uut finantskoormat ettevõtetele.

Likviidsus ning säilimiskindlus

Tagatisvara peaks olema võimalik investeerida ja kasvatada, lähtudes seejuures konservatiivsuse põhimõttest. Eesmärk on, et kogutud finantsvara ei kaotaks ajas reaalselt väärtust st vara väärtus kasvab kiiremini kui inflatsioon.

Tagatisvara peab olema ka hõlpsasti rahaks muudetav (likviidne), juhul kui seda on vaja sulgemiseks kasutada. JäS on see nõue sätestatud jäätmeheidlate regulatsioonis (§35³). Siin tuleks siiski täiendavalt arvestada sulgemata prügilade võimaliku keskkonnaohtudega.

Pankrotikindlus

Käitaja pankroti korral tuleb kindlustada, et tagatist saab kasutada sihtotstarbeliselt ning see ei lähe teiste võlausaldajate nõuete katteks. Tagatis peab senise käitaja/omaniku pankroti korral olema seotud konkreetse prügilaga ning vajadusel kanduma edasi järgmisele käitajale/omanikule.

Mõistlik majanduslik koormus käitajale

Tagatise hoidmine on seotud kuludega, mis aga tuleb hoida mõistlikus suuruses, et ei kannataks äritegevus ning tõuseks põhjendamatult teenuse hinnad (värvatasu) klientidele.

Valikuvabadus ettevõttele tagatise hoidmisel

Käitajal võiks olla võimalik valida mitme rahalise tagatise lahenduse vahel. Üheks lisavõimaluseks võib

**Vahendite sihtots-
tarbe kohane kasu-
tamine**

olla näiteks riikliku fond, kuhu makstud vahendid jäävad sihtotstarbeliselt vastava prügila kulude katmiseks.

Tänane seadus toob välja ainult finantskindlustuse ja krediidasutuse garantii kui tagatise instrumendid.

Vastavalt raamatupidamise eeskirjade (RTJ 8) kasutatakse eraldist, mis võib olla moodustatud ka sulgemise ja järelhoolduse kulude katteks, ainult nende kulutuste katmiseks, mille jaoks eraldis oli algelt moodustatud. Eraldise arvelt ei tohi katta muid kulusi.

Seega peaks käitajal olema piiratud kogutud vahendite kasutamine sulgemisega mitte seotud põhivara soetamiseks, äritegevuse arendamise vms viisil.

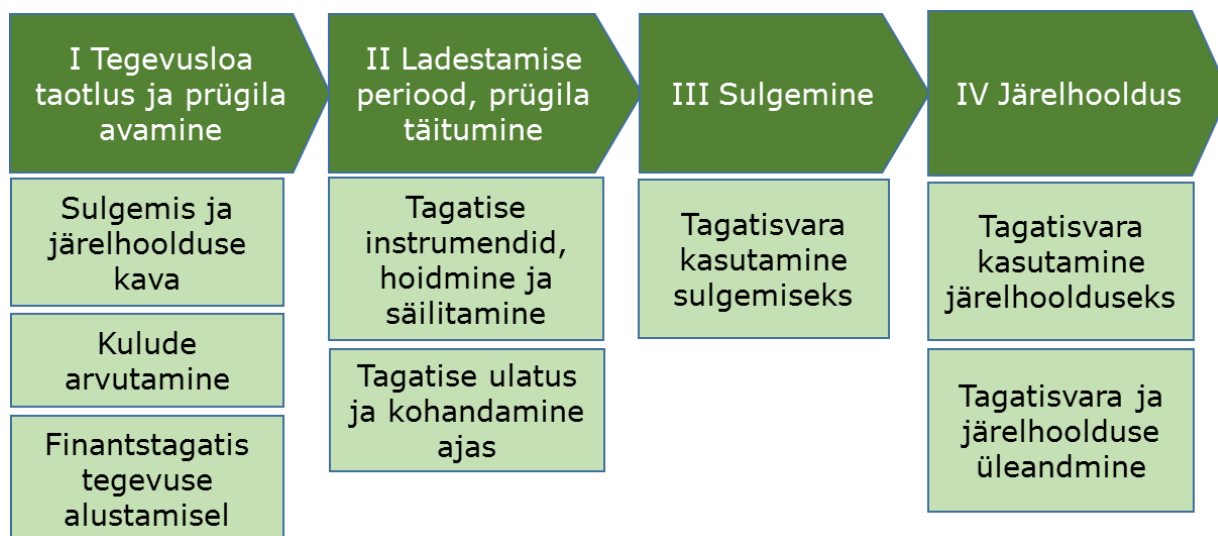
Käitajatega läbi viidud intervjuude käigus toodi oluliste aspektidena välja ka vajadus ühtsete ja selgete reeglite kehtestamise järele ning vajadus süsteemi järele, mis ei tekitaks konkurentsimoonusi.

Järgnevalt välja toodud ettepanekute tegemisel rahalise tagatise süsteemi edasiarendamiseks on arvestatud eelnevate põhimõtetega. Lisaks on arvestatud prügilate käitajate seisukohtadega süsteemile, kokkuvõtte käitajatega läbiviidud intervjuudest on toodud aruande **Lisas 5**.

3.2. Ettepanekud süsteemi täiendamiseks

Toome järgnevalt välja ettepanekud rahalise tagatise süsteemi muutmiseks ja täiendamiseks prügilate nelja tegevuslõigu kaupa, vastavalt järgmisel joonisel toodud skeemile.

Joonis 7 Prügila tegevuse olulisemad etapid

I Tegevusloa taotlus ja prügila avamine

Sulgemis ja järelhoolduse kava

Ettepanekud

Sulguse huvides võib kaaluda JäS §78 lg(12) täiendamist täpsustusega, mis selgitaks, et prügila tegevuse alustamisel ja lõpetamisel rakendatavate tervise- ja keskkonnakaitse meetmete kava sisaldab muuhulgas ka prügila sulgemise kava. Järelhoolduse kava on nimetatud paragrahvis juba välja toodud.

Eesmärk

Sulgemise ja järelhoolduse kava olemasolu eeldab tegevusloa andmisel ka Jäätmedirektiiv. Nimetatud kava sätestaks sulgemise tegevused ning selleks kavandatavad materjalid. Kava ei ole vaja koostada sulgemisprojekti detailsusega.

Kava põhjal on võimalik teha arvestused sulgemise maksumuse ning finantstagatise suuruse kohta.

Sulgemis ja järelhoolduse kulude arvutamine

Finantstagatise määramise aluseks on hinnang prügila sulgemise ja järelhoolduse kuludele. Seetõttu teeme ettepanekud JäS §91 täiendusena või sobiva paragrahvi lisamisega sulgemise ja järelhoolduse kulude arvutamise reeglite sätestamise.

Ettepanekud

- Prügila sulgemise ja järelhoolduse kulud arvutab jäätmeandja (Keskkonnaamet), eeldatava summa määramisel lähtutakse sõltumatute ja küllaldase kvalifikatsiooniga kolmandate isikute eksperdiarvamusest. Selline sõnastus kehtib täna jäätmeandjatele (vt JäS § 353 lg (2) ja lg (6)).
- Eksperdi analüüs tellitakse enne prügila tegevuse algust, mistõttu saab ekspert välja pakkuda üldise süsteemi, koos vajalike eeldustega. Eksperdilt on otstarbekas tellida arvutusvalem, mis näitab sulgemiskulude muutust ajas sõltuvalt ladestusala täitumisest.

Põhjendatud on kulude sidumine lademe pindalaga (ruutmeetrites). Arvestus peaks detailselt välja tooma ka erinevate kattekihtidega seotud tööde maksumused. Valemi abil on prügila käitajal ja vastutaval ametil hiljem võimalik kulude summat (ja tagatise suurust) iseseisvalt korrigeerida.

- Eksperdid võivad välja pakkuda indekseerimise süsteemi, mille alusel aja jooksul arvutusvalemi rahalisi komponente (sulgemismaksumus ruutmeetri kohta, järelhoolduse kulude maksumus) kohandatakse inflatsiooniga.

Indekseerimise alused võib regulatsioonis (seaduses, määruses) eraldi sätestada ning need oleksid sellisel juhul kohaldatavad kõigile. Põhjendatud on rahaliste väärtuste sidumine ehitushinna indeksi muutusega.

- Konkreetse perioodi sulgemiskulude arvutamisel (arvutusvalemi alusel) võetakse arvesse ainult need laDestusalad (väljakud), kuhu on alustatud jäätmete laDestamist.

Sulgemiskulusid vähendavana võetakse arvesse prügila käitaja teostatud sulgemistegevused.

- Järelhoolduse kulude summa leitakse tänastes hindades arvutatud järelhoolduse kuluga aastas, mis korrutatakse järelhoolduse perioodi eeldatava pikkusega (aastates).

Eksperthinnangus tuleks eraldi välja tuua erinevate järelhoolduse tegevuste (seired, tõrjed, vee puhastamine, seadmete remont, gaasikogumise süsteemi haldus jm) lõikes ning iga tegevuse kestus

Summa muutub ajas inflatsiooniindeksi (näiteks ehitushinna indeks) võrra.

- Arvutusvalemi asemel võib sulgemise ja järelhoolduse maksumusi lasta regulaarselt ekspertidel uuesti hinnata või lasta ekspertidel arvutusvalemi sisendeid korrigeerida.

Eesmärk

Anda selge alus rahalise tagatise summa määramisele ning selle muutusele ajas.

Finantstagatis prügila tegevuse alustamisel

Tänase kehtiva seaduse järgi tuleb prügila käitamiseks jäätmeloa (JäS § 91 lg 1 p 5) taotlemisel esitada ka kindlustusleping või loa andja aktsepteeritud Eesti või rahvusvahelise krediidi- või finantseerimisasutuse kirjalik kinnitus rahalise tagatise olemasolu kohta.

Prügila tegevuse alguses puudub aga ladestatud prügi, mistõttu ei ole otstarbekas nõuda koheselt rahalise tagatise esitamist.

Ettepanekud

Variant A: Prügila tegutsemise alustamisel ei nõuta teatud aja jooksul rahalist tagatist arvestades asjaoluga, et ladestatud jäätmete maht on tegevuse alguses väike ning keskkonnariskid madalad. Tagatist on otstarbekas nõuda alates teatud jäätmemahude (tonnid, kuupmeetrid) saavutamise järel.

Variant B: Teatud summas rahalist tagatist nõutakse kohe tegevuse alguses. See võib katta näiteks esimese tegevusaasta eeldatava ladestamise mahu sulgemise kulu ning prügil järelhoolduse kulu täies ulatuses.

Eesmärgid

Variant A eesmärk on mõistliku finantskoormuse tekitamine prügila käitajatele, arvestades ka asjaoluga, et tegevuse alguses ei ole (tavajäätmete) prügilal veel võimalusi koguda finantsreserve.

Variant B eesmärk on vähendada avaliku sektori riske.

Soovitus

Arvestades, et prügila tegevuse alguses keskkonna- ja finantsriskid madalad on aruande koostaja soovituseks valida **Variant A**. Suure tagatise nõudmine tegevuse alguses kätkeb endas täiendavat finantsriski prügila käitajale, võib tekitada vajaduse tõsta väärtavatasusid, mis nõrgestab käitaja konkurentsivõimet ning vähendab teenuse kättesaadavust klientidele.

II Ladestamise perioodil

Tagatise instrumendid, hoidmine ja säilitamine

Tänane regulatsioon

JäS § 91 lg1 p5 kohaselt tuleb prügila käitamiseks jäätme loa taotlemisel esitada ka kindlustusleping või loa andja aktsepteeritud Eesti või rahvusvahelise krediidi- või finantseerimisasutuse kirjalik kinnitus rahalise tagatise olemasolu kohta.

Seadus piirab seega väga kitsalt tagatise liike ning on valinud ka suhteliselt kallid lähenemised. Ettepanek on anda

käitajatele rohkem valikuid tagatise instrumentide valimiseks.

Ettepanekud tagatisinstrumentide osas

Kindlustusleping. Vastavalt täna kehtivale regulatsioonile säilitatakse võimalus tõestada tagatise olemasolu (Euroopa Liidus) tegevusloa alusel tegutseva kindlustusseltsi kindlustuslepinguga. Garantii väljastanud kindlustusseltsi vastu ei tohi olla alustatud pankroti- või saneerimisprotsessi või kehtestatud moratooriumi.

Pangagarantii. Vastavalt täna kehtivale regulatsioonile säilitatakse võimalus tõestada tagatise olemasolu (Euroopa Liidus) tegevusloa alusel tegutseva krediidasutuse garantiiga. Ettepanekuid garantii kehtivusaja osas selgitame edaspidi. Garantii väljastanud panga vastu ei tohi olla alustatud pankroti- või saneerimisprotsessi või kehtestatud moratooriumi.

Analüüsi koostaja ei pea otstarbekaks reitingu nõudmist krediidasutuselt. Viimast nõuab täna JäS jäätmeheidlate regulatsioonis (§35³ lg4).

Pangagarantiile on otstarbekas kehtestada minimaalne kehtivuspiirang, kuna kogu prügila tegevuse ja järelhoolduse perioodi katvat garantiid pangad ei paku. Garantii võiks kehtida selle igakordsel uuendamisel minimaalselt 3-4 aastat. Uuendamine toimub iga aastaselt. Sama võib kehtida ka kindlustuslepingule.

Garantii väljanõudmine toimub käitaja pankroti- või saneerimisprotsessi algatamise korral. Juhul kui prügilat koheselt ei suleta, hoiustatakse tagatisvara prügila nimel riigikassas ning võetakse kasutusse prügila sulgemisel.

Riigi või kohaliku omavalitsuse garantii. Tagatiseks sobib Vabariigi Valitsuse või kohaliku omavalitsuse antud garantii.

Tasuta garantii avalikult sektorilt on ilmselgelt majanduslikult kõige soodsam tagatise tõendamise viis (eeldusel et selle eest ei nõuta garantiitasu ja/või deposiidi hoidmist). Selle majanduslik mõte seisneb ka selles, et käitajal on võimalik kogutud vahendeid kasutada tootlike investeeringute tegemiseks. Selline instrument annab konkurentsielise käitajate ees, kellel see puudub.

Põhjendamatult suure konkurentsieelise andmise vältimiseks tuleks kehtestada reegel, et prügila sulgemise ja järelhoolduse eraldis (millest lahutatakse sulgemisvara amortiseeritud väärtus viimase olemasolu korral) käitaja bilansis on vähemalt võrdne nõutava tagatise suurusega vastaval perioodil.

Hoiustamine riiklikus fondis. Kaaluda riikliku fondi moodustamist, kus käitajatel on võimalik deponeerida tagatisvara (raha). Iga käitaja hoiustatud vahendite osas peetakse seejuures eraldi arvestust (nn isikustatud kogumiskonto).

Raha väärtuse säilitamise seisukohalt eksisteerivad erinevad variandid. Mõned näited:

- a) Fondis säilitatakse raha nominaalväärtuses (0% tootlust). Sellisel juhul kaotab tagatisvara ajas oma väärtust inflatsioonimäära võrra.
- b) Raha investeerimine erinevatesse instrumentidesse. Prügila käitajale antakse valikud erinevate riskiga investeerimistoodete vahel (analoog pensioni teise sambaga) ning prügila käitaja kannab varade väärtuse muutumise riski. Fondi halduri võib kaasata erasektorist, siis lisanduvad ka fondihalduri tasud.
- c) Riik garanteerib investeeritud vahenditele kindla tootluse. Näiteks inflatsiooni lähedase määraga. Riigikassal on võimalik kogumise perioodil kasutada vahendeid oma äranägemise järgi, kuid arvestuslikult on need käitaja kontol ning kasvatavad väärtust.

Fondi haldajaks riigi poolt sobib Keskkonnainvesteeringute Keskus, kes võib vajadusel kaasata erasektorist fondihalduri, juhul kui fondi vahendeid on plaanis aktiivselt investeerida.

Kinnisvara hüpoteek. Kaaluda võib tavaprügilate maale seatud hüpoteegi aktsepteerimist tagatisena. Kuna tavaprügilate maa (ladestusalad) on iseseisva majandustegevuse objektid siis võib nendel olla ka teatav väärtus järelturul. Sama ei kehti käitise sisest muud tegevust teenindavate prügilate maade kohta (poolkoksi ja põlevkivituha prügilad). Kuna tavaprügilate ladestusalad on suhteliselt

piiratud ressurss (keskkonnaload, planeeringud, avalikkuse heakskiit, kindel turupiirkond) siis võib nende vastu olla ka äriline huvi.

Tagatisväärtuse aluseks võib võtta maa ning ladestusala seotud rajatiste (algne) soetusmaksumuse või amortiseeritud (algne) soetusmaksumuse¹³. Aktsepteeritakse esimese järjekoha hüpoteeki.

Kuna tegemist ei ole likviidse varaga, on soovitatav kehtestada täiendavad piirangud, millises ulatuses kinnistud tagatiseks sobivad:

Esiteks, võib tagatisväärtusena aktsepteerida maksimaalselt teatud protsendi (näiteks 50%) ulatuses kinnisvara soetusmaksumusest.

Teiseks, piirangu, mis näitab, kui suure osa (%) nõutavast tagatisest võib katta nimetatud kinnisvaraga. See osakaal võib prügila tegevuse alguses olla suurem ning kahaneda koos ladestusala täitumisega ehk majandustegevuseks kasutatava potentsiaali vähenemisega.

Lisaks võib käitajatele anda võimaluse tagatiseks seada muud likviidset kinnisvara, st kinnisavara millel eksisteerib suhteliselt aktiivne turg (ärimaad suuremates linnades, metsamaa, põllumaa), nõudes selliselt juhul hinnangut atesteeritud kinnisvarahindajalt.

Tagatise ulatus ja kohandamine

Tänane regulatsioon

Jäätmeseadus sätestab ainult tagatise esitamise kohustuse ning kohustuse hoida tagatist kogu prügila tegutsemise ja järelhoolduse perioodi, täpsustamata selle ulatust.

Jäätmehooldatele kehtestatud JäS-i sätted täpsustavad, et tagatise esitamise ajal peab tagatise väärtus moodustama vähemalt 115 protsenti jäätmehooldlast mõjutatud maa-ala taastamise kulude eeldatavast summast. Selline sõnastus jätkaks tagatise summast justkui välja järelhoolduseks vajalikud vahendid.

Ettepanek täiendamiseks

Prügila tagatise väärtus peab selle esitamise ajal (kord kalendriaastas) moodustama vähemalt 100% jäätmeloa

¹³ Analüüsi koostaja hinnangul ei ole vähese likviidsuse tõttu otstarbekas nõuda kinnisvara hindamist.

andja (Keskkonnaamet) arvutatud sulgemise ja järelhoolduse kuludest.

Prügila käitaja esitab üks kord aastas (näiteks koos JäS §117 lg(1) nimetatud aruande esitamisega) andmed ladestusala pindala kohta ning arvestuse vastava tagatise suuruse kohta, milles on arvesse võetud kõik vajalikud tingimused (ladestusala pind, inflatsiooniindeks, tagatissummad vähendavana teostatud sulgemistööde maht jms).

Tehnoloogiliste muutuste korral on käitajal õigus esitada ettepanek, koos põhjenduste ja arvestustega, sulgemise ja järelhoolduse kulude ümberarvutamiseks. Keskkonnaameti nõusoleku korral vabastatakse siis ka vastav osa tagatisest.

Keskkonnaametil on õigus teatud raamtingimuste (seadusandlikud, majanduslikud) tellida uus ekspertiis sulgemise ja järelhoolduse kulude arvutamiseks.

Sulgemiskulud arvutatakse ümber ning tagatist kohandatakse vastavalt ka sulgemisprojekti esitamise või muutmise järel.

III Sulgemine

Tagatisvara kasutamise sulgemiseks

Täpsemalt tuleks regulatsioonis sätestada, millal toimub rahalise tagatise vabastamine sulgemise korral.

Ettepanek täiendamiseks

Rahalise tagatise osa, mis on ette nähtud sulgemiseks, vabastatakse pärast seda, kui prügila on loetud suletuks vastavalt JäS-le.

Juhul kui käitaja hoiab sulgemisvahendeid riiklikus fondis võimaldatakse vahendeid järk-järgult kasutada sulgemiskulude katmiseks, vastavalt sulgemistegevuste teostamise graafikule.

IV Järelhooldus

Tagatisvara ja järelhoolduse üleandmine

Tänane regulatsioon

JäS §34¹ sätestab järgnevat: „Tasu, mida prügila käitaja võtab mis tahes jätmete prügilasse ladestamise eest, peab katma prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise kulud ning niivõrd, kui see on võimalik, käesoleva seaduse § 91 punktis 5 nimetatud rahalise tagatise või kindlustuse kulud ja prügila järelhoolduse hinnangulised kulud perioodiks, mille pikkus on vähemalt 30 aastat.“

Rahaline tagatis peab vastavalt seadusele kehtima järelhoolduse lõpuni ehk siis järelhoolduse reserve kogumisel tuleb käitajal arvestada, et nendest peab jätkuma vähemalt **30 aastaks**.

Järelhoolduse perioodil aga prügila käitaja enam ladestamiselt tulu ei teeni, seega võib käitaja majandustegevus seisneda ainult järelhoolduse tegevuste korraldamises ning finantstagatise instrumentide (näiteks garantiide) uuendamises.

Riigile tähendab tänane süsteem pikaajalist administratiivset koormust seoses järelhoolduse tagatise seisu regulaarse (iga aastase) kontrollimise ning tagatise järk-järgulise vabastamisega. Kuna aga 30 aastase perioodi jooksul muutuvad ka järelhoolduse tegevuse kulud inflatsiooni mõjul, siis peaks järelhoolduse vahendite hoidmisel sellega arvestama.

Finantstagatise hoidmine on aga seotud täiendava kuluga (pangagarantii hoidmine), mis vähendab vahendite investeerimisest saadavat tulu.

Ettepanek muutmiseks

Kaaluda järelhoolduse tegevuse üleandmist riigile¹⁴. See võib toimuda kas,

- a) koheselt pärast sulgemist või
- b) teatud aja möödumisel sulgemisest, näiteks 4-5 aastat (kui keskkonnariskid on madalamad).

Viimasel juhul oleks käitaja kohustatud koguma järelhoolduse reservi kindlalt piiritletud perioodi jaoks (4-5 aastat).

Riigipoolsete järelhoolduse tegevuste finantseerimise allikana võib kaaluda:

1. keskkonnatasudest kogutud vahendeid¹⁵;
2. käitaja annab riigile üle järelhoolduse tegemiseks kogutud vahendid.

Riik sõlmiks pikaajalise lepingu keskkonnaseiret läbiviiva ettevõttega.

¹⁴ Riik on täna vastava kohustuse üle võtnud näiteks Kohtla-Järve ja Kiviõli suletud tööstusjäätmete prügilates.

¹⁵ Analüüsi koostaja seisukohalt eelistatud variant;

Eesmärgid

Sellega välditakse võimalikke keskkonnanariske ning finantsiliselt keerulist ja majanduslikult ebamõistlikku tagatise kogumist, hoidmist ja kohandamist.

Krediidiasutuste garantiide tingimused

Toome järgnevalt välja mõningad punktid intervjuudest Eesti pankade esindajatega.

Pangagarantii korral on eelduseks, et tagatisvara deponeeritakse pangas. Pangale on võimalik tagatiseks pantida deposiiti, tähtajalist hoiust ning võlakirja- ja aktsiaportfelli. Täiendavalt võib käitaja pangale tagatiseks anda sobiva käenduse, hüpoteegi, likviidsete varade pandi jms. Arvestada tuleb sellega, et riskantsemate varade (näiteks aktsiad võrreldes deposiidiga) võib pank nõuda arvestatavat ülekatet.

Garantiikirjade maksimaalne pikkus võiks Eestis pankades olla täna 6 aastat. Olenevalt konkreetsest projektist ja tagatistest on võimalik läbi rääkida ka pikemate perioodide osas.

Garantii maksumuseks võib olla 1% lähedal garanteeritud summast aastas, sõltub aga konkreetsetest tingimustest.

Kõikide kindlustusseltside esindajate vastustest selgus, et täna sellist kindlustustoodet seltsidel pakkuda ei ole ning see tuleks huvi korral välja töötada.

3.3. Muud sätted

Üleminekuaeg

Arvestades, et väljapakutud lahendus on kehtivast süsteemist oluliselt erinev ning täna praktikas rahalise tagatise tõendamist ei nõuta, on otstarbekas uue korra kehtestamise järel anda ettevõtetele üleminekuaeg tagatise nõuetega vastavusse viimiseks.

Analüüsi koostajate hinnangul oleks piisav aeg nõuete täitmiseks 2 aastat alates uute reeglite kehtestamisest.

Kulude eksperthin-
nangud

Kuna seni ei ole prügilate sulgemis ja järelhoolduse kulud keskselt hinnatud, tuleks Keskkonnaametil tellida eksperhinnangud töötavate prügilate vastavate kulude hindamiseks ning arvutusvalemite väljatöötamiseks.

Lõplikus kulude arvustuses tuleks kokku leppida prügila käitajatega, kuid viimase otsustusõigus peab jääma Keskkonnaametile.

Sanktsioonid	<p>JäS §94 kohaselt on rahalise tagatise puudumine aluseks prügilaloo (jäätmeluba prügila käitamiseks) andmisest keeldumisel. JäS §82 alusel antakse jäätmeluba kuni viieks aastaks. Toodud sõnastuse korral on jäätmeloo andjal võimalik sanktsioone rakendada alles uue jäätmeloo väljastamisel ehk iga viie aasta tagant.</p> <p>Regulatsiooni võib lisada sätteid, mille alusel võib jäätmeloo andja peatada jäätmete vastuvõtmise ladestamiseks, juhul kui prügila käitaja korduvatele meeldetuletustele vaatamata ei täida rahalisele tagatisele seatud nõudeid.</p>
Prügilate ja jäätmehoidlate regulatsiooni ühtlustamine	<p>Analüüsi koostaja on seisukohal, et puudub vajadus prügilate ja jäätmehoidlate erineva regulatsiooni järele rahalise tagatisega seonduvalt.</p> <p>Keskkonnaministeeriumil tuleks kaaluda vastavate sätete ühtlustamist, mis muudaks süsteemi juhtimise ja haldamise lihtsamaks. Selleks on vajalik ka täiendava juriidilise analüüsi teostamine.</p>

LISAD

Lisa 1. Prügila jäätmelademe katmise ja järelhoolduse nõuded

Vastavalt Prügilamääruse §35 **katab** prügila **käitaja** ladestamise lõppemisel jäätmelademe järgmiselt.

Ohtlike jäätmete prügila:

- Isolatsioonikiht;
- Vettpidava mineraalkiht;
- Vähemalt 0,5 m paksune drenikiht;
- Vähemalt 1 m paksuse kattepinna kiht.

Tavajäätmeprügila:

- Gaasi kogumise kiht;
- Vettpidava mineraalkiht;
- Vähemalt 0,5 m paksuse drenikiht;
- Vähemalt 1 m paksuse kattepinna kiht.

Püsijäätmeprügila:

- Vähemalt 1 m paksuse kattepinna kiht.

Prügila **järelhoolduse** nõuded

Jäätmelademes **nõrgvee** tekke ja prügila võimaliku lekke hindamiseks käitaja poolt kogutakse prügila järelhoolduse perioodil järgmisi andmeid kalendrikuude kaupa kuu keskmisena:

- 1) ööpäevane sademete hulk;
- 2) õhutemperatuur;
- 3) aurumine;
- 4) õhuniiskus.

Järelhoolduse perioodil määratakse nõrgvee maht ja koostis kord 6 kuu tagant.

Prügilagaasi heitkogused, koostis ja rõhk tehakse kindlaks järelhoolduse perioodil iga 6 kuu tagant. Kontrollitakse regulaarselt gaasieemaldussüsteemi tõhusust.

Määratakse jäätmelademe **vajumine** igal aastal samal ajal tehtava lugemi alusel.

Lisa 2 Kohtla-Järve tööstusjäätmete ja poolkoksi prügila sulgemine

Viis aastat kestnud Kohtla-Järve tööstusjäätmete ja poolkoksi prügila sulgemistööde raames teisaldati 6 miljonit m³ mäemassiivi, millest ca 4 miljonit oli olemasoleva prügila ümberkujundamise, ülejäänu katmise ja muude konstruktsioonide rajamise ning üle 300 000 m³ põlengu likvideerimise raames tehtud pinna- ja maastööde maht. Haljastati kokku 84 ha, paigaldati enam kui 8 km sademevee kogumise süsteem ning suleti ca 2,5 ha suurused fuussijärved. Kokku pea 100 hektari suurusel alal ja eripärastele töödele lisas keerukust tööde teostamine suure kaldenurgaga nõlvadel. Kõige järsum osa objektist oli hektari suurune ala, mis kaeti erosioonitõkkematiga ning mille nõlvus ehk nõlva kõrguse ja laiuse suhe oli 1:1. Ligi 11 hektari suurune kaetud ala oli nõlvusega 1:2 ning ca 70 hektarit nõlvusega alla 1:2,5. Ülejäänud alal teostati töid laugetes oludes. Prügila katmisel anti ladestule kõigepealt planeeritud kuju ning pealispind tihendati ja tasandati. Tagamaks nõudeid suletud ladestu kattekihi veejuhtivusele, kaeti ladestu bentoniitmattidega. Vettpidavale mineraalkihile veesurve alandamiseks ja läbi kattekihi filtreerunud sademevee ära juhtimiseks kasutati drenaažimatti, mis paigaldati otse bentoniitmatile. Nõlvadel, mille nõlvus on $\geq 1:2$, kasutati kattekihi stabiilsuse tagamiseks lisaks geovõrku, mis paigaldati bentoniit- ja drenaažimattide peale. Kattekihina kasutati värsket poolkoksi. Ümber prügila rajatud kogumissüsteem pikkusega ca 6400 meetrit, kogub mägedest väljuva nõrgvee kokku ning see pumbatakse ühtlustusbasseinidesse põhjapindalaga ligi 120 000 m² (maht 180 000 m³), kust see hiljem puhastusseadmetele juhitakse. Samuti rajati suletud prügila alale ca 8,2 km pikkune sademevee kogumise süsteem. Kogutud sademevesi juhitakse samuti ühtlustusbasseinidesse. Nõrg- ja sademevee käitlemiseks rajati kaks pumplat ja ligi 4 km pikkune survetorustik nõrgvee pumplast Järve Biopuhastuse heitveepuhastini. Väga järsu kaldenurga all teostatud töid muutsid veelgi keerulisemaks 2013. aasta algul avastatud põlengud, mis kaeti kokku enam kui 5 meetri paksuse kihiga. Põlengu summutamiseks ja õhu juurdepääsu takistamiseks kaeti kolded üle 2 meetri paksuse vana tuha ja vähese orgaanika sisaldusega ja halva soojusjuhtivusega poolkoksi isolatsioonikihiga. Vaatamata õhu juurdepääsu sulgemisele, põleng koheselt ei kustu, kuid põlenguprotsessid aeglustuvad, mistõttu sisaldas põlenguala kattekonstruktsioon ka gaaside kogumise ja väljutamise kihti, mis rajati paekivi killustikust fraktsiooniga 32..64 mm. Üle 0,5 m paksune gaasikogumiskiht jäeti gaaside väljumiseks põlenguala ühelt küljelt avatuks. Kattekihi veepidavuse tagamiseks tuli selle peale paigaldada üle 3 m paksune värskest poolkoksist kattekiht, järsu kalde 1:1 puhul kaeti nõlvad ka erosioonitõkkematiga, misjärel pealispind haljastati hüdrokõlviga. Hüdrokõlvi tehti objektil kokku umbes 60 hektaril, arukaskedest metsa istutati koos aluse hüdrokõlviga kokku ligikaudu 24 hektaril.

Allikas: <http://merko.ee/projekt/toostusjaatmete-ja-poolkoksi-prugila-sulgemine/>

ARUANNE

PRÜGILATE RAHALISE TAGATISE SUURUSE ARVUTAMISE, KOGUMISE JA
SÄILITAMISE ANALÜÜS

Lisa 3 Tavajäätmete prügilate (SFOS) sulgemise andmed

Nimi	Projekti nimi	Korrastatud prügila pindala (ha)	Sulgemise aasta	Kulud kokku, €	Kulud kokku, €/ha
Aardlapalu prügila	Aardlapalu prügila sulgemine	14,0	2013	8 165 620	583 259
Oru prügila	Nõrava prügila sulgemine	1,1	2011	587 766	534 333
Kudjape prügila	Kudjape prügila sulgemine	4,2		1 967 625	468 429
Sillamäe prügila	Sillamäe prügila sulgemine	2,8		1 125 605	402 002
Pärnu prügila	Pärnu Rääma prügila sulgemine	18,0	2011	4 287 521	238 196
Tootsi	Tootsi prügila sulgemine	1,3		299 537	234 013
Rakke prügila	Rakke prügila sulgemine	1,0	2009	212 312	212 312
Viraku prügila	Viraku ja Mäekse prügilate sulgemine ja korrastamine	2,1		443 022	210 963
Viljandi prügila	Viljandi tavaprügila sulgemine	8,5	2012	1 733 760	203 972
Adiste (Põlva) prügila	Adiste prügila sulgemine	2,1	2011	360 778	171 799
Koonga	Koonga, Linnumänniku ja Mutsu prügilate sulgemine	1,1	2010	187 076	170 069
Laguja prügila	Laguja prügila sulgemine II etapp	2,0	2010	302 872	151 436
Tuudi prügila	Tuudinõmme prügila sulgemine	1,0	2009	120 684	120 684
Kehra prügila	Kehra prügila kompleksi tavajäätmete ladestusala sulgemine	7,0		617 971	88 282
Ussimäe prügila	Rakvere Ussimäe prügila sulgemine	7,2	2011	620 314	86 155
Vändra prügila	Vändra tavajäätmeprügila sulgemine	1,9	2011	161 680	83 772
Valga prügila	Valga prügila sulgemine	5,9	2012	394 944	66 489
Neemi prügila	Neemi prügila korrastamine	0,3	2009	19 454	64 848
Käina prügila	Käina prügila sulgemine	2,0	2010	51 028	25 514
Räpo (Võru) prügila	Räpo prügila sulgemine	4,2	2011	93 915	22 361
Saru prügila	Saru prügila sulgemine	2,1		21 477	10 227

Allikas: Struktuuritoetuse riikliku register (SFOS)

KASUTATUD KIRJANDUS

- AVP Konsultant OÜ. (2007). *Prügilate sulgemise ja järelhoolduse finantsgarantii suuruse*.
- Bezirksregierung Arnsberg. (2004). *Sicherheitsleistungen für Deponien, Handlungskonzept*.
- Riigikontroll. (2015). *Riigi tegevus põlevkivi kaevandamis- ja töötlemisjäätmete käitlemise korraldamisel*. Tallinn.